

Misserisverkefni

SSU

KÖNNUN Á BÚFERLAFLUTNINGUM KVENNA Á MILLI
HÖFUÐBORGARSVÆÐISINS
OG JAÐARSVÆÐA ÞESS

Misserishópur H:

Hafdís Anna Bragadóttir

Helga Karlsdóttir

Sigríður Diljá Magnúsdóttir

Sindri Sigurgeirsson

Háskólinn á Bifröst

Haut 2007

STAÐFESTING UM MISSERISVERKEFNI

Í lok hvers misseris vinna nemendur Háskólans á Bifröst umfangsmikið verkefni, misserisverkefni, í tengslum við aðila í atvinnulífinu, til að hagnýta þá þekkingu og þjálfun sem þeir hafa öðlast í námi sínu.

Misserisverkefni er sjálfstætt hópverkefni og ákveður hver nemendahópur viðfangsefni sitt. Misserisverkefni er unnið samkvæmt ákveðnum leiðbeiningum og reglum og því er ætlað að standast kröfur skólans.

Háskólinn á Bifröst þakkar öllum þeim sem greiða götu nemenda við undirbúning og vinnslu verkefna og vonar að hvert verkefni sé skerfur til úrbóta og framþróunar fyrir alla þá sem málið varðar hverju sinni.

Kennarar Háskólans á Bifröst hafa fjallað um lokaverkefnið og metið það samkvæmt reglum hans.

Titill verkefnis:

Könnun á búferlaflutningum kvenna á milli höfuðborgarsvæðisins og jaðarsvæða þess

Háskólinn á Bifröst, 10. desember 2007

Einkunn: _____

Stimpill skólans

Misserisverkefni

KÖNNUN Á BÚFERLAFLUTNINGUM KVENNA Á MILLI
HÖFUÐBORGARSVÆÐISINS
OG JAFÐARSVÆÐA ÞESS

Misserishópur H:

Hafdís Anna Bragadóttir

Helga Karlsdóttir

S. Sindri Sigurgeirsson

Sigríður Diljá Magnúsdóttir

Háskólinn á Bifröst

Haust 2007

ÁGRIP

Viðfangsefni þessa verkefnis er að greina helstu ástæður búferlaflutninga kvenna frá höfuðborgarsvæðinu til jaðarsvæða þess, auk þess að greina hvers vegna ásókn hefur verið minni á Vesturland heldur en Suðurland og Suðurnes. Fjallað er um ýmsar kenningar varðandi búferlaflutninga og þróun búferlaflutninga hér á landi auk þess sem farið er yfir tilgátur sem skýrsluhöfundar settu sér í upphafi. Búinn var til spurningalisti sem sendur var til 600 kvenna sem flust höfðu búferlum frá höfuðborgarsvæðinu til Suðurlands og Suðurnesja. Niðurstöður sýna fram á að húsnæðisverð, barnvænt umhverfi og stress eru helstu ástæður fyrir búferlaflutningum. Vesturland verður síður fyrir valinu hjá svarendum þar sem þeim þykir það of langt frá höfuðborgarsvæðinu, ættingjar og vinir eru of langt frá auk þess sem gjaldtaka í Hvalfjarðargöngum hefur þó nokkur áhrif.

YFIRLÝSING

Við undirrituð höfum unnið misserisverkefni þetta í samvinnu og er framlag hvers og eins jafnmikið. Verkefni þetta er að öllu leyti okkar eigið verk og skilmerkilega er vísað til heimilda þar sem vitnað er til verka annarra. Í því efni höfum við fylgt reglum skólans eftir bestu getu.

Háskólinn á Bifröst, 10. desember 2007

Hafdís Anna Bragadóttir
Hafdís Anna Bragadóttir

Sigríður Diljá Magnúsdóttir
Sigríður Diljá Magnúsdóttir

Helga Karlsdóttir
Helga Karlsdóttir

S. Sindri Sigurgeirsson
S. Sindri Sigurgeirsson

ÞAKKIR

Höfundar þessa verkefnis vilja þakka öllum þeim aðilum sem veittu ýmiskonar aðstoð og upplýsingar við gerð þessa verkefnis. Sérstakar þakkir fá eftirtaldir aðilar:

Rannsóknarmiðstöð Háskólans á Bifröst:

Eva Heiða Önnudóttir

Grétar Þór Eypórsson

Kolfinna Þ. Jóhannesdóttir

Bensínsalan Klettur

Bjarni Snær Dagbjartsson

Bragi Skúlason

Fjölritunar- og útgáfuþjónustan

Jón Bek

Kaupfélag Borgfirðinga

Kristinn H. Gunnarsson

Samtök Sveitarfélaga á Vesturlandi

Sigurður Eypórsson

Sverrir Örn Sverrisson

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	2
2	BÚFERLAFLUTNINGAR	4
2.1	KENNINGAR UM BÚFERLAFLUTNINGA	4
2.2	ÞRÓUN BÚFERLAFLUTNINGA HÉRLendis	7
2.3	TILGÁTUR	9
3	AÐFERÐAFRÆÐI	10
3.1	FRAMKVÆMD	11
3.2	ÚRVINNSLA.....	12
4	HELSTU ÁSTÆÐUR FYRIR BÚFERLAFLUTNINGI FRÁ HÖFUÐBORGARSVÆÐINU	13
4.1	HÚSNÆÐISVERÐ	15
4.2	BARNVÆNT UMHVERFI.....	17
4.3	NÁLÆGÐ VIÐ ÍÞRÓTTIR OG TÓMSTUNDIR	20
4.4	NÁLÆGÐ VIÐ HÖFUÐBORGARSVÆÐIÐ OG SAMGÖNGUR	21
4.5	NÁLÆGÐ VIÐ ÆTTINGJA OG VINI.....	23
4.6	ATVINNA OG HÁSKÓLANÁM	25
4.7	SVEITARÓMANTÍK	26
5	AFSTAÐA GAGNVART VESTURLANDI	27
5.1	EF JÁ, AF HVERJU KOM VESTURLAND TIL GREINA?	28
5.2	HEFÐI VESTURLAND KOMIÐ TIL GREINA, EF EKKI AF HVERJU?.....	29
5.3	GJALDTAKA Í HVALFJARDARGÖNGUM	30
5.4	FJARLÆGÐ FRÁ VINUM OG ÆTTINGJUM.....	31
5.5	ATVINNA.....	32
5.5.1	<i>Einhæf atvinna á Vesturlandi</i>	32
5.5.2	<i>Verri laun á Vesturlandi</i>	32
5.6	SLÆMT VEDURFAR Á VESTURLANDI	33
5.7	SLÆMT VEGAKERFI Á VESTURLANDI	34
5.8	STÓRIÐJA Á VESTURLANDI.....	35
6	HELSTU NIÐURSTÖÐUR	36
7	LOKAORÐ	37

1 INNGANGUR

Snemma á árinu 2007 var athygli misserishópsins vakin á því að breyting væri að verða á þeirri þróun að fólk flyttist frá landsbyggðinni til höfuðborgarsvæðisins. Tölulegar upplýsingar um búferlaflutninga sýna fram á að fleiri flytja frá höfuðborgarsvæðinu til Suðurlands og Suðurnesja en frá þessum svæðum til höfuðborgarsvæðisins. Gefur þetta sterkar vísbendingar um andborgarmyndun þ.e. flutningur fólks frá stærri borgum til nálægra bæjarfélaga. Konur hafa alla jafnan verið fleiri í þeim hópi. Hins vegar sýna þessar tölur að færri flytja til Vesturlands en til Suðurlands og Suðurnesja. En þessi svæði sem standa næst höfuðborginni eru oft kölluð jaðarsvæði höfuðborgarinnar. Þetta þótti verðugt rannsóknarefni og er því meginástæða þess að ráðist er í þetta verkefni. Áhugavert þótti að skoða hver væri ástæðan fyrir búferlaflutningum kvenna til áðurnefndra svæða auk þess sem fróðlegt þótti að vita hvers vegna Vesturland hefði síður komið til greina.

Á fyrstu stigum rannsóknarinnar voru settar fram þrjár tilgátur varðandi þessa búferlaflutninga. Fyrsta tilgátan er tengd hækkun á fasteignaverði, önnur tilgátan er varðandi ábyrgð kvenna innan fjölskyldu og auknum umferðapunga í höfuðborginni þegar koma þarf börnum í íþróttir og tómstundir. Þriðja tilgátan er tengd vaxandi glæpatíðni og þörf fyrir að leita í fjölskylduvænna umhverfi.

Sett var fram rannsóknarspurningin: *Hvað veldur búferlaflutningum kvenna frá höfuðborgarsvæðinu til jaðarsvæða og hvers vegna hefur Vesturland síður orðið fyrir valinu?* Til þess að svara þessari spurningu var send út spurningakönnun til kvenna á Suðurlandi og Suðurnesjum sem aðfluttar voru frá höfuðborgarsvæðinu á síðustu fimm árum. Þar er reynt að fá svör við því hverjar séu ástæður fyrir brottflutningi þeirra og kallað eftir skoðun þeirra á Vesturlandi og ástæðum fyrir því að það komi síður til greina sem búsetuvalkostur.

Í þessari skýrslu er byrjað að fara yfir ýmsar kenningar og þróun búferlaflutninga héraendis. Þá er umfjöllun um aðferðafræði og framkvæmd rannsóknarinnar. Greining niðurstaðna úr spurningakönnun er skipt í tvo kafla. Annars vegar helstu ástæður fyrir búferlaflutningum frá höfuðborgarsvæðinu og hins vegar greining á spurningum varðandi Vesturland. Markmið skýrslunnar er að svara rannsóknarspurningunni á greinargóðan hátt. Meðal helstu annmarka má nefna að ekki er kannað viðhorf annarra en þeirra kvenna sem flutt hafa búferlum frá höfuðborgarsvæðinu til Suðurlands og Suðurnesja. Oft er tekið mið af rannsókninni ímynd Vesturlands en þar sem það endurspeglar ekki sama þýði gæti það skekkt samanburð. Auk þess var ekki kannað til hlítar hvort úrtakið endurspegli þýðið.

2 BÚFERLAFLUTNINGAR

2.1 KENNINGAR UM BÚFERLAFLUTNINGA

Byggðapróun á Íslandi hefur í marga áratugi einkennst af búferlaflutningum úr sveit í borg og búferlaflutningum milli þéttbýlisstaða. Margar kenningar innan hagfræðinnar hafa verið notaðar til að útskýra þessa búferlaflutninga. W. Zlinsky setti fram kenningu um tengsl búferlaflutninga við þróun þjóðfélaga. Kenningin er hljóðar svo að þróunin hefur verið úr landbúnaðarþjóðfélagi í iðnríki og síðan í upplýsingaþjóðfélag. Þessi þróun kallar á breytta skipan á vinnu og vinnustöðum sem kallar fram aukna þéttbýlismyndun,¹ þar sem fyrirtæki sækjast eftir því að vera í nálægð við hvort annað þrátt fyrir að eiga í mikilli samkeppni. Alfred Marshall breskur hagfræðingur vildi meina að samansöfnun fyrirtækja mætti rekja til þriggja skilyrða sem er, þjálfað vinnuafli, staðbundnir framleiðsluþættir og upplýsingar. Til þess að útskýra þetta nánar má nefna kvikmyndafyrirtæki sem öll söfnuðust saman í Hollywood þrátt fyrir að vera í samkeppni við hvert annað. Við þetta

---

¹ Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búferlaflutninga*. Bls. 11-12.

skapaðist ákveðið hagræði og saman mynda fyrirtækin stóran og fjölskrúðugan vinnumarkað ásamt því að eiga aðgang að stórum hópi fagfólks. Þar með skapast einnig staðbundið umhverfi fyrir sérhæfðar stoðgreinar og upplýsingar til tækniframfara.² Annar hagfræðingur David Ricardo setti fram kenningar um hlutfallslega yfirburði þar sem hagkerfi sérhæfa sig í því sem þau eru hlutfallslega best í og þar af leiðandi staðsetja fyrirtæki sig í nálægð við auðlindir, vinnuafli og fjármagn.³

Með tilkomu upplýsingaþjóðfélags myndast meiri flutningur milli þéttbýlisstaða þ.e.a.s. flutningur frá minni stöðum til stærri staða og líka innbyrðis milli minni staða.⁴ Allt frá því að hagfræðingurinn Ravenstein hóf rannsóknir á búferlaflutningum innan ríkja árið 1880 þá hafa fleiri konur verið að flytjast búferlum en karlar. Karlmenn flytjast þó búferlum og hafa þá einkum farið til þéttbýliskjarna sem byggjast á atvinnu sem hefur meiri aðdráttarafl fyrir karlkynið t.d. námugreftri og stóriðju. Ravenstein hélt því fram að helsta ástæðan fyrir búferlaflutningum fólks frá fæðingastað sínum væri að fólk

---

² Axel Hall, Ásgeir Jónsson og Sveinn Agnarsson. (2002). *Byggðir og búseta: Þéttbýlismyndun á Íslandi*. Bls. 35-36.

³ Mankiw, N. Gregory and Taylor, Mark P. (2006). *Economics*.

⁴ Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búferlaflutninga*. Bls. 13.

vildi komast í arðvænlegan og/eða aðlaðandi vinnumarkað.⁵ Rannsókn Stefáns Ólafssonar á orsökum búferlaflutninga styður við kenningu Ravenstein að helstu ástæður flutninga fólks hér á landi væru atvinnumál en auk þess menntamál og almenn lífsgæði. Í þeirri rannsókn kom fram að fólk leit á tengsl við fjölskyldu og vini sem fórnarkostnað sem það var tilbúið að inna af hendi fyrir menntun eða betra starf. Einnig kom fram að búferlaflutningar hér á landi væru algengastir hjá fólki á aldrinum 20-35 ára giftu eða í sambúð þar sem þetta fólk er yfirleitt að byrja barneignir og tilbúið að festa sig í sessi en í heildina má sjá að konur eru í meirihluta.⁶

Á allra síðustu árum hafa komið fram vísbendingar um að ákveðin andborgarmyndun⁷ (e. counterurbanization) eigi sér stað hérlendis og þá sérstaklega í nágrenni höfuðborgarsvæðisins Meira en 30 ár eru síðan fyrst varð vart við einkenni andborgarmyndunar⁸ en allt bendir til þess að andborgarmyndun hafi byrjað í löndum líkt og Bretlandi, Bandaríkjunum og Niðurlöndum og svo breiddist þessi þróun hægt og

---

⁵ Greenwood, M.J. and Hunt, G.L. (2003). *The early history of migration research* [Rafræn útgáfa].

⁶ Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búferlaflutninga*. Bls. 16 – 21, 115-121 og 143-144.

⁷ Sjá Hugtök Viðauka 1. *Andborgarmyndun*.

⁸ Mitchell, Clare J.A. (2004). *Making sense of conterurbanization*. Greenwood. [Rafræn útgáfa].

rólega út um hinn vestræna heim⁹. Þessi þróun virðist vera greinileg í um 120 km fjarlægð frá borgarmiðju og þá er gerður greinamunur á milli úthverfa borga og dreifbýlis.¹⁰ Að öllum líkindum virðist vera um eins konar flóttu að ræða vegna versnandi lífsskilyrða í borgum, til að mynda vegna aukins umferðapunga, hækkandi húsnæðisverðs og aukinnar glæpatíðni. Nýsköpun í atvinnulífi utan borgarsvæðis þá aðallega í þeim þéttbýlum næst borginni, hugarfarsbreytingar almennings sem og auknar kröfur fjölskyldufólks um barnvænna umhverfi, umhverfishyggju og breytt lífsgildi hafa einnig haft sitt að segja.¹¹

---

⁹ Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búferlaflutninga*. Bls. 13.

¹⁰ Dahms, F og McComb, J. (1999). 'Counterurbanization', *Interaction and Functional Change in a Rural Amenity Area – a Canadian Example*. [Rafræn útgáfa].

¹¹ Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búferlaflutninga*. Bls. 13.

Rannsóknir hafa sýnt fram á skýrar ástæður fyrir þessari þróun og eru þær flokkaðar í þrennt: borgareinhæfni (e.Ex-urbanization), borgaróhagræði (e. Displaced-urbanization) og borgarandúð (e. Anti-urbanization).

Með **borgareinhæfni** er átt við að fólk sé að leita eftir sveitarómatík og er því að uppfylla drauma um að búa í sveit en stunda áfram atvinnu í borginni.

Með **borgaróhagkvæmi** er átt við þegar fólk flytur búferlum af hagrænum ástæðum. Fólk er því að leita eftir ódýrara húsnæði, atvinnumöguleikum, tekjumöguleikum o.s.frv.

Borgarandúð er þegar fólk virðist vera búíð að fá nóg af borgarlífi. Andúð þessi má rekja til vaxandi tíðni glæpa, mikillar mengunar, þrengsla og hárra skatta.¹²

---

¹² Mitchell, Clare J.A. (2004). *Making sense of conterurbanization*. Greenwood. [Rafræn útgáfa].

2.2 PRÓUN BÚFERLAFLUTNINGA HÉRENDIS

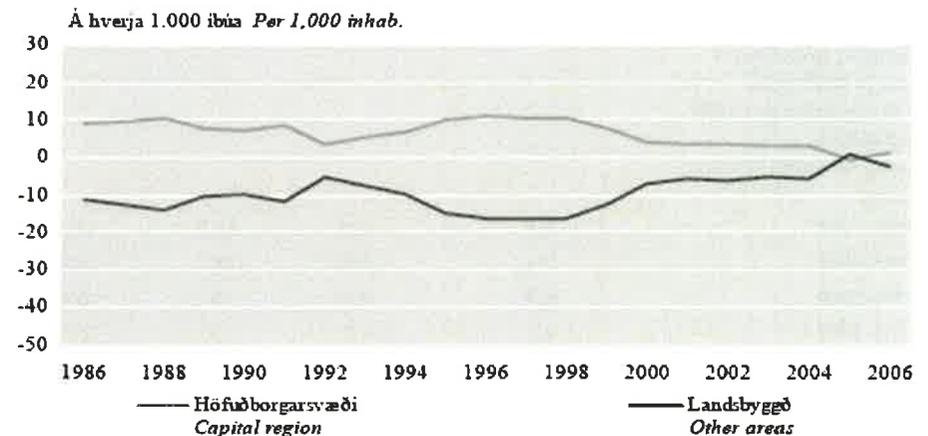
Þegar búferlaflutningar á Íslandi eru skoðaðir á árabílinu 1986-2006 þá hefur flutningsjöfnuður¹³ í innanlandsflutningum verið neikvæður í öllum landshlutum landsins með undantekningu þó en það er á höfuðborgarsvæðinu, á Suðurlandi og á Suðurnesjum. Þar kemur í ljós að það forskot sem höfuðborgarsvæðið hafði á landsbyggðina hefur farið minnkandi á tímabilinu. Það sem hefur haft mest áhrif er að fólk hefur farið að flytjast í meira mæli til þéttbýlisstaðanna sem eru jaðarsvæði við höfuðborgarsvæðið.

Í öllum þéttbýlisstöðum í nágrenni höfuðborgarsvæðisins sem hafa fleiri en tvö þúsund íbúa eins og Akranes, Hveragerði, Selfoss og Keflavík var flutningsjöfnuður í innanlandsflutningum meiri en fimmtán á hverja þúsund íbúa. Flutningsjöfnuðurinn var hæstur í Hveragerði eða 39,3.¹⁴ Tíðni flutningsjafnaðar höfuðborgarsvæðisins var u.þ.b. tíu á hverja þúsund íbúa en það hefur nánast aðeins farið lækkandi fyrir utan dálitla uppsveiflu á tíunda

¹³ Flutningsjöfnuður er mismunur aðfluttra og brottfluttra. Tíðni flutningsjöfnunar er yfirleitt reiknuð sem aðfluttir umfram brottflutta á hverja 1.000 íbúa á aðflutningssvæði.

¹⁴ Hagtíðindi. (2007). Bls.1.

áratuginum. Flutningsjöfnuðurinn var -0,4 árið 2005 en þá fluttu fleiri frá höfuðborgarsvæðinu en til þess og árið 2006 var flutningsjöfnuðurinn rétt yfir einn á hverja þúsund íbúa.¹⁵ Í júní 2007 þá voru brottfluttir frá höfuðborgarsvæðinu til landsbyggðarinnar 234 fleiri en aðfluttir á fyrstu þremur fjórðungum ársins. Aðfluttir frá útlöndum voru hins vegar 2.343 fleiri en brottfluttir og er það ástæðan fyrir fjölgun á höfuðborgarsvæðinu um 2.109. Höfuðborgarsvæðið virðist vera að stækka sem atvinnusvæði og það sést af miklum fólksflutningum til Suðurnesja og Suðurlands.¹⁶

Mynd 1 Flutningsj. í fl. Innanlands til höfuðb.sv. og landsb. 1986-2006

¹⁵ Hagtíðindi. (2007). Bls. 7.

¹⁶ Fjármálaráðuneytið. (2007). *Búferlaflutningar milli landa leiðandi í mannfjöldaþróun.*

Ef skoðuð er mynd 1¹⁷ þá sést greinilega að flutningsjöfnuður landsbyggðarinnar er að hækka og að komast í sömu tíðni og höfuðborgarsvæðið eða í kringum einn á hverja þúsund íbúa.¹⁸

	Höfuðborgarsvæðið <i>Capital Region</i>	Suðurnes <i>Southwest</i>	Vesturland <i>West</i>	Suðurland <i>South</i>
Aðfluttir umfram brottflutta				
<i>Net migration</i>				
<i>Árleg meðaltöl Annual means</i>				
1986-1990	1266	-49	-248	-204
1991-1995	1082	-89	-218	-99
1996-2000	1470	-37	-126	-143
2001-2005	470	74	-43	48
Flutningsjöfnuður á hverja 1000 íbúa				
<i>Net migration per 1000 population</i>				
<i>Árleg meðaltöl Annual means</i>				
1986-1990	9.1	-3.3	-16.7	-10.1
1991-1995	7.1	-5.8	-15.1	-4.8
1996-2000	8.9	-2.4	-9	-6.9
2001-2005	2.6	4.3	-3	2.2

Tafla 1 Aðfluttir umfram brottflutta í flutningum innanlands eftir landssvæðum 1986-2006

¹⁷ Hagfíðindi. (2007). Bls. 7.

¹⁸ Hagfíðindi. (2007). Bls. 7.

Flutningsjöfnuður í flutningi milli landsvæða er misjafn, en hann er jákvæður á Suðurlandi og Suðurnesjum og fer hækkandi en er neikvæður á Vesturlandi. Á 9. og 10. áratugnum voru fleiri að flytjast frá þessum svæðum en til þeirra, í dag eru aftur á móti fleiri að flytjast þangað en frá þessum stöðum, þetta á sérstaklega við Suðurland og Suðurnes. Flutningsjöfnuður á Suðurnesjum var t.d. tuttugu á hverja þúsund íbúa árið 2006 sem er reyndar lægri tala en árið áður. Svipuð þróun hefur verið að eiga sér stað á Suðurlandi þó flutningsjöfnuðurinn sé aðeins lægri en á Suðurnesjum.

Á Vesturlandi var flutningsjöfnuður neikvæður árið 2006.¹⁹ Þó flutningsjöfnuðurinn á Vesturlandi sé neikvæður þá er hann hár á Akranesi og hann er nánast sá sami og á Suðurnesjum þ.e. í Keflavík og Njarðvík. Hægt er að segja að nú þegar dregið hefur úr flutningum til höfuðborgarsvæðisins hækkar flutningstíðni í stærstu þéttbýlistöðunum svo um munar.²⁰

¹⁹ Hagfíðindi. (2007). Bls. 8-9.

²⁰ Hagfíðindi. (2007). Bls. 11.

2.3 TILGÁTUR

Settar voru fram þrjár tilgátur með hliðsjón af framangreindum kenningum og almennum opinberum tilgátum um búferlaflutninga.

- Fyrsta tilgátan var tengd tekjum og þeirri miklu húsnæðisverðhækkun sem hefur átt sér stað á höfuðborgarsvæðinu. Þeir tekjulægri sjá sér því hag að selja dýrt á höfuðborgarsvæðinu og kaupa ódýrara í nágrenni þess. Þannig ná þeir að lækka skuldir eða losa um peninga. Sumir fá jafnvel stærri eign fyrir svipað verð.
- Önnur tilgátan er sú að konur virðast taka meiri ábyrgð á heimilinu en karlmenn og því er það algengara að þær sjái um að keyra börn sín í skóla, íþróttir og tólmstundir ásamt því að líklegast er því að þær kaupi inn allar daglegar nauðsynjar. Vegna vaxandi umferðapunga á höfuðborgarsvæðinu tekur það konur mun lengri tíma en áður að inna þessi verk af hendi. Því er líklegt að konur kjósi frekar að flytja út á land. Þar með ráða konur frekar búsetu fjölskyldunnar heldur en karlmenn.
- Þriðja tilgátan er vegna aukinnar umræðu um vaxandi glæpatíðni. Rannsóknir hafa sýnt fram á að konur flytji frekar búferlum og því er líklegt að þær dragi fjölskyldu sína

frá vaxandi glæpatíðni. Líklegt er þá að konur leiti eftir öruggara og fjölskylduvænna umhverfi.

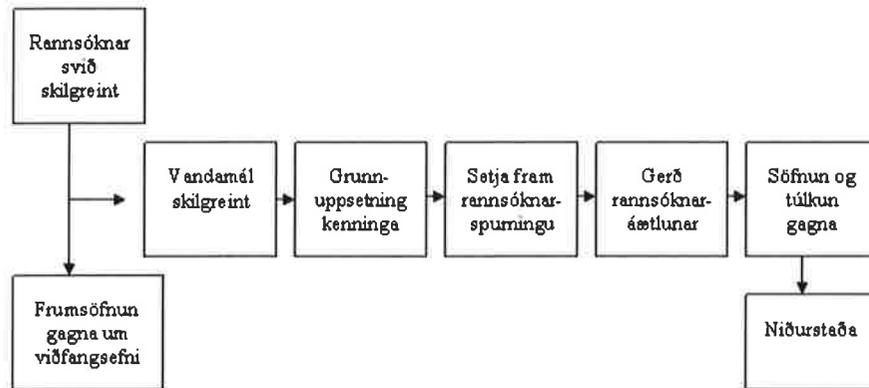
Auk þess var sett fram tilgáta varðandi Vesturland þar sem það virðist skera sig úr að því leiti að fólk velur frekar að flytja á Suðurland og Suðurnes heldur en á Vesturland. Mikil umræða hefur verið um gjöld í Hvalfjarðargöng og hvort það hafi áhrif á að fólk sækir síður þangað hvort sem það er til að flytja búferlum eða af öðrum ástæðum. Rannsóknir hafa leitt í ljós mikilvægi góðrar þjónustu við barnafjölskyldur, mikilvægi nálægðar við náttúru og mikilvægi góðra lífskjara.²¹ Leitað var eftir því í spurningum hvað það var sem skipti viðkomandi miklu og / eða litlu máli í vali á búsetu með tilliti til þessa. Þær rannsóknir hafa einnig leitt í ljós að fólk telur m.a. fráhrindandi við Vesturland að þar er slæmt vegakerfi og veðurfar og ástand atvinnumála ekki eins og best væri á kosið. Leitað var eftir því hvort þættir eins og slæmt vegakerfi, stóriðja og gjaldtaka í Hvalfjarðargöng skiptu viðkomandi það miklu máli að Vesturland kæmi ekki til greina þegar tekin var ákvörðun um búferlaflutninga.

---

²¹ Grétar Þór Eypórsson, Eva Heiða Önnudóttir, Kolfinna Jóhannesdóttir og Hólmfríður Sveinsdóttir. (2007). *Ímynd Vesturlands: Athugun á viðhorfum íbúa höfuðborgarsvæðisins og íbúa Vestfjarða og Norðurlands vestra.*

3 AÐFERÐAFRÆÐI

Stefnt var að því að svara rannsóknarspurningunni: *Hvað veldur búferlaflutningum kvenna frá höfuðborgarsvæðinu til jaðarsvæða og hvers vegna hefur Vesturland síður orðið fyrir valinu?* Notast var við rannsóknarferli sem sjá má á neðangreindri mynd.²² Í upphafi var rannsóknarsviðið skilgreint og sett fram markmið rannsóknarinnar sem var að greina úrtak kvenna sem flutt hafa af höfuðborgarsvæðinu síðastliðin 5 ár til Suðurlands og Suðurnesja og kanna orsakir búferlaflutninga kvenna frá höfuðborgarsvæðinu til jaðarsvæða þess.

Mynd 2 Rannsóknarferlið

Einnig var ákveðið að kanna orsakir þess að meiri hluti kvenna sækir til Suðurlands og á Suðurnes og í kjölfar þess að kanna jafnframt hvers vegna ásókn á Vesturland er ekki í sama mæli. Þegar frumsöfnun gagna átti sér stað voru settar fram þrjár megintilgátur sem gætu útskýrt þetta en ljóst varð að gera þyrfti könnun til þess að geta svarað rannsóknarspurningunni fyllilega. Næsta skref var því val á rannsóknaraðferð en þá skiptir mestu að viðfangsefnið ákvarði aðferðina og að rannsóknarspurningin ákvarði upplýsingaöflunina. Vísindalegum rannsóknum er yfirleitt skipt í tvennt, annars vegar megindlegar rannsóknir og hins vegar eigindlegar rannsóknir. Notast er við megindlegar aðferðir (e. *quantitative research*) þegar leitað er eftir því að magnbinda gögnin. Algennt er að notast sé við viðhorfskannanir og tölvuúrvinnslu gagna. Eigindlegar aðferðir (e. *qualitative research*) veita okkur aftur á móti dýpri innsýn í og skilning á vandamálum. Þá er oftast ekki krafist greiningar á tölfræðilegum gögnum en algennt að rannsaka viðfangsefnið t.d. með því að taka viðtöl.²³

²² Sekeran, Uma. (2003). Bls. 56.

²³ Blumberg, Boris; Cooper, Donald R. & Schindler, Pamela S. (2005). Bls. 124-126.

Við þessa rannsókn var ákveðið að notast við meginlega rannsóknaraðferð þar sem niðurstöður voru greindar með tölfræðilegum gögnum og sú aðferð hentar betur þar sem rannsaka á tiltölulega fáar breytur hjá mörgum einstaklingum. Gerð var spurningakönnun sem samanstóð af 12 spurningum, þar af voru fjórar opnar spurningar til þess gerðar að dýpka innsýn á viðfangsefninu en hinar spurningarnar voru lokaðar. Lokuðu spurningarnar voru að miklu leiti miðaðar út frá kenningunum sem skýrsluhöfundar settu fram eftir að hafa kynnt sér vel ýmsar fræðibækur. Einnig voru nokkrar hálflokaðar spurningar²⁴ í bakgrunnsbreytum þar sem svarkostirnir voru ekki allir þekktir. Tvær af lokuðu spurningunum voru mælikvarðaspurningar þar sem nauðsynlegt þótti að fá svörun varðandi það hversu miklu eða litlu máli viðkomandi atriði skiptu. Oft er boðið upp á hlutlausan svarmöguleika í könnunum þar sem litið er á hlutleysi sem ákveðið svar.²⁵ Ákveðið var að bjóða ekki upp á þann möguleiki þar sem skýrsluhöfundum þótti nauðsynlegt að svarendur tækju afstöðu. Gætt var að því að spurningar væru skýrar og forðast var að hafa leiðandi spurningar. Við gerð spurningalistans var stuðst við spurningalista frá Rannsóknarmiðstöð Háskólans á Bifröst, „Ímynd

²⁴ Sjá Hugtök Viðauka 1. *Opnar, lokaðar og hálflokaðar spurningar.*

²⁵ McDaniel, Carl & Gates, Roger. (2006). Bls. 238-240 og Bls. 245.

Vesturlands”²⁶ auk þess sem starfsfólk Rannsóknarmiðstöðvarinnar veitti góð ráð.

3.1 FRAMKVÆMD

Rannsóknin var gerð meðal 600 kvenna úrtaks, sem fluttust frá höfuðborgarsvæðinu til Suðurnesja og Suðurlands. Gerð var póstkönnun sem framkvæmd var á tímabilinu 26. október til 25. nóvember. Ákveðið var að nota póstkönnun frekar en símakönnun þar sem mikilvægt þótti að svarendur gætu skoðað listann og hugsað vel um svör sín, enda eru spurningarnar þess eðlis að símakönnun hefði verið langdregin og svörun hefði ekki verið eins nákvæm hjá svarendum. Þar með var einnig komið í veg fyrir að skekkja myndaðist fyrir tilstilli spyrils.²⁷ Mögulegt hefði verið að senda póstkönnun og benda einnig á vefsíðu til þess að svara könnunni en vegna takmarkaðs tíma fyrir úrvinnslu og til þess að fyrirbyggja tvísvörun var ákveðið að hafa eingöngu spurningakönnun. Fyrst var spurningalistinn sendur á prufuhóp og eftir að hafa fengið athugasemdir þaðan voru gerðar lagfæringar áður en hann var sendur til úrtakshópsins 26. október. Með spurningalistum fylgdu

²⁶ Eva Heiða Önnudóttir, Grétar Þór Eypórsson, Hólmfríður Sveinsdóttir og Kolfinna Jóhannesdóttir. (2007). *Spurningalisti: Ímynd Vesturlands.*

²⁷ Blumberg, Boris; Cooper, Donald R. & Schindler, Pamela S. (2005). Bls. 259-269.

upplýsingablöð, þar sem gerð var grein fyrir rannsókninni og að svör væru ópersónugreinanleg. Einnig var sent út eitt áminningarbréf 7. nóvember til allra í úrtakinu. Úrtak var fengið frá Hagstofu Íslands og leyfi fengið hjá Persónuvernd. Þýðið samanstóð af konum fæddum 1. janúar 1947 - 31. desember 1989 með lögheimili 16. október 2007 á Suðurnesjum eða í Árnassýslu vestanverðri, aðfluttar af höfuðborgarsvæðinu að undanskilinni Kjós frá 1. janúar 2002. Úrtakið náði til 300 kvenna á Suðurnesjum og 300 kvenna í Árnassýslu en þýðið samanstóð af 1543 konum og því var hlutfall úrtaksins tæp 39% af þýðinu. Spurningalistar sex kvenna voru sendir til baka og/eða voru teknar úr vegna breytinga sem höfðu orðið á búsetu eða öðrum högum þeirra. Endanlegt úrtak náði því til 594 kvenna. Alls bárust svör frá 184 konum og svarhlutfall því 30.98%.

3.2 ÚRVINNSLA

Niðurstöður greininga eru, eftir því sem við á, settar fram á myndum sem sýna hlutfall þeirra sem svara á tiltekinn hátt. Í skýrslunni þar sem birtar eru myndir er þeim sleppt sem svara ekki eða svar þeirra er ógilt og því sett fram hlutfall af þeim sem tóku afstöðu. Öll úrvinnsla var unnin í forritinu SPSS.²⁸ Bakgrunnsbreytur voru keyrðar saman við svör við spurningum og reyndist ekki vera mikið

af marktækum mun milli breyta. Ekki var gert marktæktarpróf fyrir greiningu spurninga þar sem svarendur gátu merkt við fleiri en eitt atriði. Notað var viðeigandi marktæktarpróf (kí kvaðrat) sem aðgengilegt er í forritinu SPSS og segir til um með nokkurri vissu að þótt að úrtakið væri stækkað þá myndi áfram vera marktækur munur. Marktækt er táknuð með stjörnu*. Þrjár stjörnur (***) merkja að munur er marktækur miðað við 99,9% vissu, tvær stjörnur(**) miðað við 99,0% vissu og ein stjarna (*) miðað við 95,0% vissu.

Kí-kvaðrat kannar hvort tvær flokkabreytur tengjast eða hvort þær eru óháðar. Þá eru raungildi borin saman við væntigildi. Kí-kvaðratformúlan er: $\chi^2 = \sum (f_o - f_e)^2 / e$, þar sem f_e er væntigildi og f_o eru raungildi. Til glöggvunar þessu má nefna dæmi, þar sem kannað er mikilvægi þess að framhaldsskóli sé á svæðinu greint eftir aldri svarenda. Sett er fram núlltilgáta að enginn munur sé á hlutföllum eftir aldri hvort að mikilvægt sé að framhaldsskóli sé á svæðinu. Auk þess er sett fram gagntilgáta að munur sé á hlutföllum. Útreikningar sýna fram á að núlltilgátunni er hafnað við $p < 0,05$ miðað við þrjár frígráður og að útkoma kí-kvaðratprófsins sé 9,94 þ.e. $*\chi^2(3)9,94 p < 0,05$. Þetta þýðir í raun og veru að ef horft er t.d. til þess að 31% kvenna á aldrinum 40-49 ára

²⁸ Einar Guðmundsson, Árni Kristjánsson. (2005). *Gagnavinnsla í SPSS*.

telja að framhaldsskóli í grennd skipti mjög eða frekar litlu máli að gildið fyrir þýðið í heild ætti að liggja á bilinu +/-7% frá 31%.²⁹

Miðað er við að ef um færri en fimm svarendur er að ræða í hverjum flokki bakgrunnsbreyta eru niðurstöður ekki birtar. T.d. ef allir einstaklingar sem höfðu þreytt Landspróf tiltóku sama svarmöguleikann þá voru þær niðurstöður ekki birtar. Bakgrunnsupplýsingar sem einungis eru notaðar sem slíkar eru birtar í heild sinni í Viðauka 3 aftast í skýrslunni. Hafa ber í huga að hér er um úrtaksrannsókn að ræða og slíkar rannsóknir byggjast á þeirri forsendu að hægt sé að skoða hegðun og meta viðhorf stærri hóps með því að spyrja hluta hópsins. Þessi aðferð felur þó í sér að búast má við að niðurstöður rannsóknar víki lítillega frá því sem verið hefði ef rætt hefði verið við alla mögulega viðmælendur, (í þessu tilviki allar konur á Suðurnesjum og í Árnessýslu aðfluttar af höfuðborgarsvæði) þar sem fyrir vikið koma ekki öll sjónarmið fram.

4 HELSTU ÁSTÆÐUR FYRIR BÚFERLAFLUTNINGI FRÁ HÖFUÐBORGARSVÆÐINU

Í þessum kafla er gerð grein fyrir helstu ástæðum fyrir búferlaflutningum auk mikilvægis ýmissa þátta við þá ákvörðunartöku að flytja búferlum, samkvæmt svörum þeirra við hverri spurningu fyrir sig. Á eftir hverjum kafla er að finna samantekt á helstu niðurstöðum. Fyrsta spurningin í könnuninni var opin, þ.e. engir valmöguleikar gefnir heldur svaraði hver og ein því það sem henni datt fyrst í hug. Spurningin var svo hljóðandi: „*Hverjar eru helstu ástæður fyrir búferlaflutningi þínum frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta?*” Flestir svarendur tiltóku tvö atriði en nokkrir nefndu fleiri eða færri atriði. Þar sem svarendur tiltóku oft tvö eða fleiri atriði var ákveðið að horfa á öll þau atriði með jöfnu vægi án þess að setja aukið vægi á fyrsta svar.

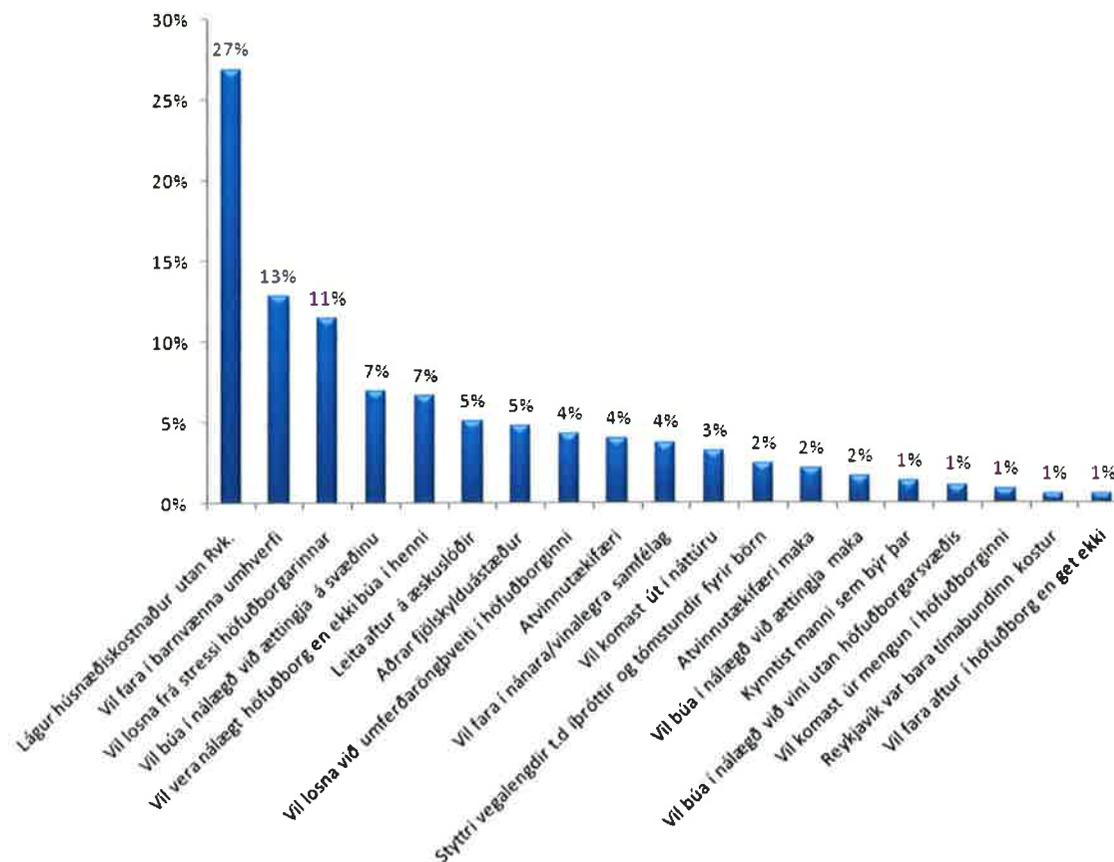
---

²⁹ Levine, S., Krehbiel & Berenson (2004). Bls. 460-466.

Önnur spurningin var lokuð og svo hljóðandi: „*Pegar þú tókst ákvörðun um að flytja frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta hversu miklu eða litlu máli skiptu eftirfarandi þættir?*” Svarendur þurftu að meta 15 þætti út frá því hversu miklu eða litlu máli viðkomandi þáttur skipti. Svörin við þessum tveimur spurningum eru greind í þessum kafla og sett fram í sjö undirkjöflum. Rétt er að taka fram að í texta við hverja mynd er sett fram hversu margar svöruðu spurningunni þar sem N merkir fjölda svarenda að undanskildum opnum spurningum.

Í svörum við fyrstu opnu spurningunni komu fram ýmsar ástæður fyrir búferlaflutningi kvenna frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta. Nokkrar ástæður skáru sig úr. Meirihluti svarenda eða ríflega 27% er einkum að flytja búferlum vegna of háa húsnæðiskostnaðar innan Reykjavíkur og er því að sækja í lægri húsnæðiskostnað á jaðarsvæðum Reykjavíkur. Af þeim konum sem tóku þátt nefndu 13% að ein af helstu ástæðunum fyrir búferlaflutningunum væri að þær vildu

komast í barnvænna umhverfi. Einnig var frekar athyglisverð að sjá að 11% tilgreindu að ein af helstu ástæðunum væri að losna frá stressi höfuðborgarinnar. 7% svarenda nefna að þær vilji búa í nálægð höfuðborgarinnar en vilji ekki búa í höfuðborginni sjálfri. En einnig segjast 7% svarenda vilja búa í nálægð við ættingja. Auk þess tilgreindu svarendur nokkrar fleiri ástæður en þær má betur sjá á mynd 3.

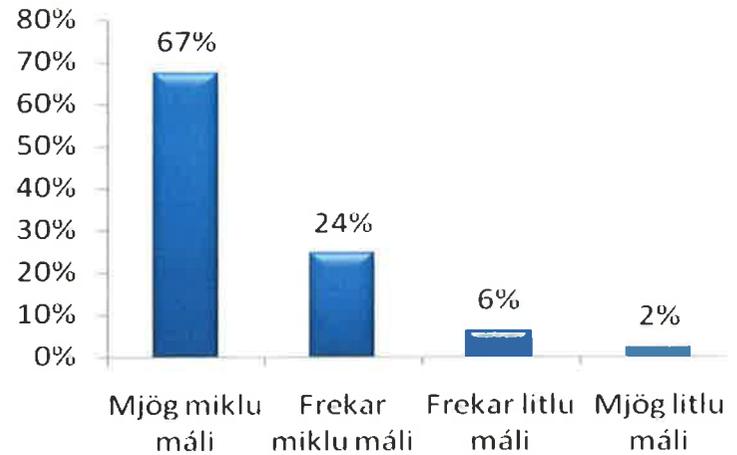

Mynd 3 Hverjar eru helstu ástæður fyrir búferlaflutning þínum frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta?

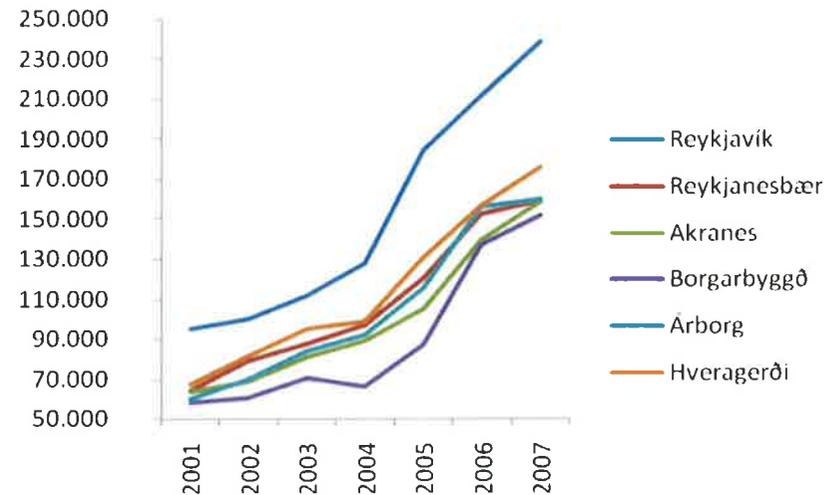
4.1 HÚSNÆÐISVERÐ

Húsnæðisverð hefur hækkað í svipuðu hlutfalli frá 2001 til ársins 2007³⁰ í Reykjavík annars vegar og hins vegar í bæjarfélögum á Suðurnesjum, Suðurlandi og Vesturlandi³¹ eða um 246%-266% (sjá mynd 5). Árið 2004 byrjar fasteignaverð að hækka mikið, þó mishratt eftir sveitarfélögum. Tilgátan sem sett var fram um helstu ástæður fyrir búferlaflutningi frá höfuðborgarsvæðinu; var tengd þeirri miklu húsnæðisverðhækkun sem hefur átt sér stað á höfuðborgarsvæðinu. Sú tilgáta er staðfest samkvæmt því sem fram kemur í mynd 4. Mikill meirihluti svarenda, eða 92% telja að lágur húsnæðiskostnaður hafi skipt mjög miklu eða frekar miklu máli við þá ákvörðun að flytjast í annan landshluta en einungis 8% telja það skipta frekar eða mjög litlu máli.

Í ljósi þess hversu mikilvægt húsnæðisverð er við ákvörðun á brottflutningi frá höfuðborgarsvæðinu þá er rétt að skoða hver sé raunverulegur munur á fermetraverði milli jaðarsveitafélaga og Reykjavíkur. Tekið er meðaltal ársins 2006 á fermetraverði í sérbýli. Í Reykjanesbæ er verð á m² 28% lægra en í Reykjavík, á Akranesi 34% lægra, í Borgarbyggð 35% lægra, í Árborg 26% og Hveragerði

Mynd 4 Hversu miklu eða litlu máli skipti lágur húsnæðiskostnaður? N=184

Mynd 5 Sérbýli. Þróun fasteignaverðs 2001-2007. Meðalverð hvers árs á fermetra

³⁰ Tölur frá 2007 eru frá 1 janúar til 29 nóvember.

³¹ Fasteignamat ríkisins (2007). Verðsjá.

26% lægra. Ef skoðað er verð í fjölbýli á sama tímabili eru þær tölur svipaðar eftir sveitarfélögum frá 22% -34% lægra fermetraverð að meðaltali en í Reykjavík.³²

Þegar skoðað er mikilvægi lágs húsnæðiskostnaður og greint eftir bakgrunni þátttakenda þá kemur í ljós að ekki er marktækur munur á milli einstakra þátta í bakgrunni. Í nær öllum tilfellum virðist lágur húsnæðiskostnaður skipta frekar eða mjög miklu máli við ákvörðun um flutning í annan landshluta. Þó greint sé eftir mismunandi aldri, hjúskaparstöðu, menntun og fjölda barna er ekki marktækur munur þar á milli. Ennfremur virðist ekki skipta máli hvar viðkomandi er alin upp eða hvar núverandi búseta er. Lágur húsnæðiskostnaður á jaðarsvæðum er því mjög afgerandi þáttur við þá ákvörðun að flytjast frá höfuðborgarsvæðinu. Eins og fyrr kom fram í umfjöllun um helstu ástæður fyrir búferlaflutningi frá höfuðborgarsvæðinu þá tilgreina 27% þátttakenda ástæður eins og lágan húsnæðiskostnað utan Reykjavíkur. Ef gluggað er nánar í þau svör sem þátttakendur gáfu í þessari opnu spurningu þá sést glögglega að flestir eru sammála.

---

³² Sjá *Fasteignaverð* Viðauka 4.

Einn svarandi skýrði viðhorf sitt þannig:

„Dýrt húsnæði, ekkert í boði á húsnæðismarkaði sem samræmdist ósk um stærð.“

Annar svarandi bendir á að það er mikill munur á því að búa í húsnæði í Reykjavík og húsnæði á jaðarsvæði:

„Langar ekki að búa í blokk/kjallara eða pinulitlu raðhúsi með 10 fm. garði.“

Einnig var bent á það að það er ekki eingöngu dýrt að kaupa heldur einnig að leigja:

„Húsnæðismál og dýrt að kaupa í Reykjavík. Leiga í Reykjavík of mikil.“

Margir svarendur svöruðu á þann hátt:

„Íbúðaverð var helsta ástæðan í mínu atviki.“

4.2 BARNVÆNT UMHVERFI

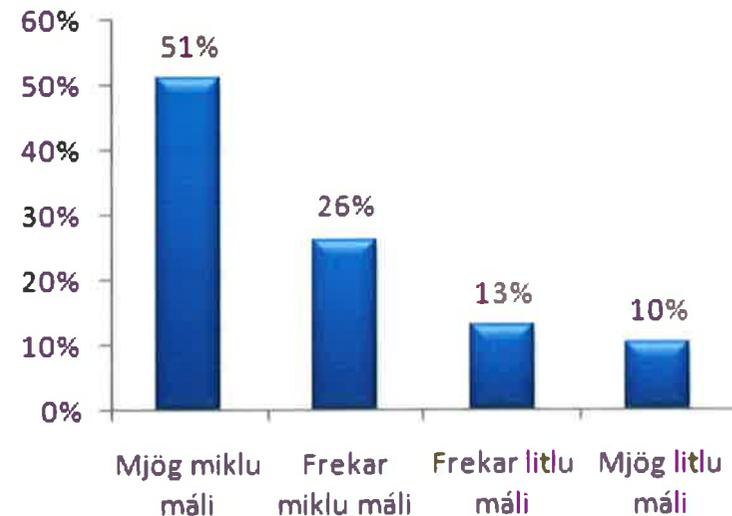
Í helstu ástæðum þá nefndu 13% kvenna í opnu spurningunni að þær hefðu flutt því þær vildu búa í barnvænna umhverfi en þær nefndu þó ekki í þeirri spurningu að þær vilja búa þar sem glæpir eru fátíðir. Ábyrgðarkennd kvenna gagnvart börnum virðist hafa mikil áhrif á ákvörðun þeirra um að flytja búferlum. Í könnunni þá segir meirihluti kvennanna að glæpir hafi haft mjög mikil eða frekar mikil áhrif á þegar þær ákváðu að flytjast frá höfuðborgarsvæðinu eða 77%. Það voru aðeins 23% sem sögðu að það hefði skipt þær frekar litlu og mjög litlu máli. Eins og sjá má á mynd 6. Ein kvennanna orðaði þetta svona:

„Við hjónin vildum komast frá höfuðborginni í stressminna umhverfi. Mér finnst borgin vera orðin hálfgerð skrímsli, þó er ég bæði fædd og uppalin þar.“

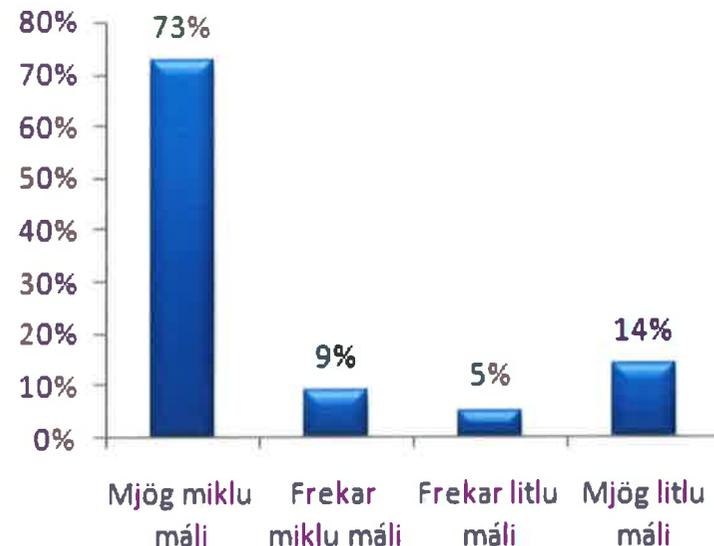
Önnur sagði:

„Ódýrara húsnæði og betra fyrir börn að alast upp í öruggara umhverfi.“

Einnig voru konurnar spurðar hve miklu eða litlu máli það hefði skipt að flytjast í gott umhverfi til að ala upp börn 73% svarenda sögðu að það hefði skipt mjög miklu máli í sinni ákvarðanatöku að flytjast frá höfuðborgarsvæðinu og 9% svöruðu að það hefði skipt

Mynd 6 Hversu miklu eða litlu máli skipti að búa þar sem glæpir eru fátíðir? N=180

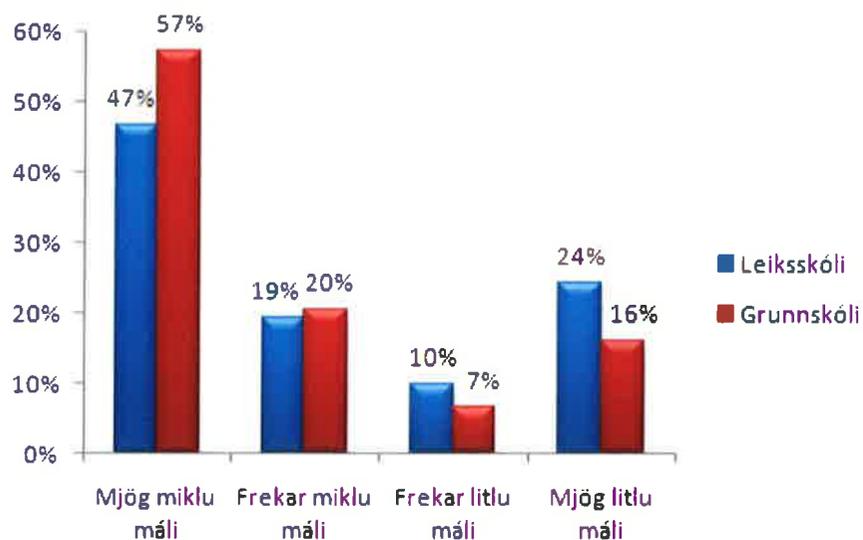
Mynd 7 Hversu miklu eða litlu máli skipti gott umhverfi til að ala upp börn? N=182

frekar miklu máli. 19% svarenda sögðu að það hefði skipt frekar litlu og mjög litlu máli að flytjast í gott umhverfi til að ala upp börn. Eins og sjá má á mynd 7. Ein sagði:

„...Stress og tillitsleysi á mestan þátt í flutningum mínum. Einnig vil ég að börnin mín alist upp í rólegu umhverfi.“

Önnur sagði:

„Rólegri staður til að ala upp börn.“

Mynd 8 Hversu miklu eða litlu máli skipti að góður leiksskóli eða grunnskóli væri á svæðinu? N=182.

Í könnuninni voru konurnar spurðar hversu miklu eða hversu litlu máli það skipti að góður leik- og grunnskóli væri á svæðinu sem þær fluttust til. Það hafði greinilega mikil áhrif þar sem 77% svarendanna sögðu að það mjög miklu og frekar miklu máli að það væri góður grunnskóli á svæðinu. Hvað leiksskólann varðar þá tiltók 66% svarendanna að það hefði skipt mjög miklu og frekar miklu máli að það væri góður leiksskóli á svæðinu.

Það var engin marktækur munur á því hvers konar menntun konurnar höfðu og hversu mikil áhrif það hafði að flytjast í gott umhverfi til að ala upp börn. Eins var enginn marktækur munur á því hver staða þeirra er á vinnumarkaðnum og hversu mikil áhrif það hafði að flytjast í gott umhverfi til að ala upp börn. Konurnar sögðu flestar að það hefði skipt sig mjög miklu máli eða frekar miklu máli að flytjast í barnvænt umhverfi.

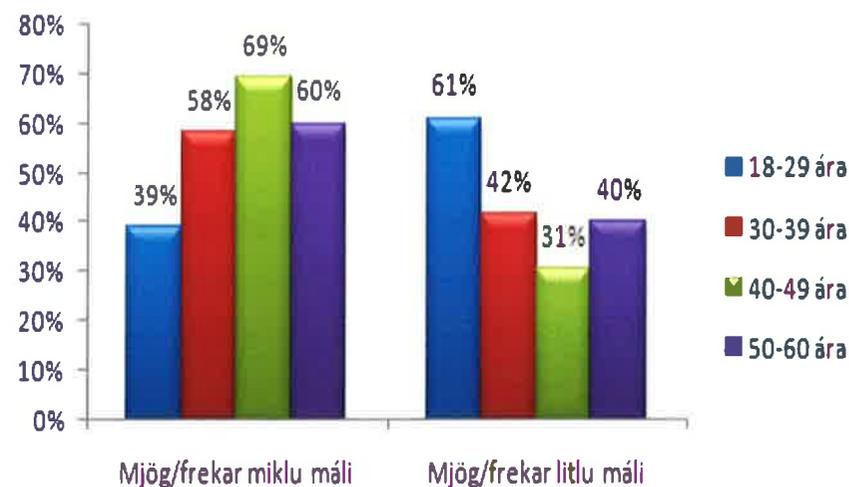
Afstaðan til þess hversu mikilvægt væri að góður framhaldsskóli væri á svæðinu var afar tvískipt en 54% sögðu að það skipti mjög miklu eða frekar miklu máli en 46% sem segja að það skipti frekar litlu eða mjög litlu máli.

Þegar afstaða kvennanna til mikilvægis þess að það væri framhaldsskóli á svæðinu var greind eftir aldri þá kom í ljós að þeim sem voru þrítugar og eldri þótti það skipta meira máli en þær sem voru á aldrinum 18-29 ára. Leiða má líkur að því að þær sem eru þrítugar og eldri eigi jafnvel eldri börn en þær sem eru 18-29 ára. Í ljós kom að þeim sem fannst það skipta mestu máli voru á aldrinum 40-49 ára eða 69 % en þær sem voru á aldrinum 18-29 ára fannst það skipta mjög eða frekar litlum máli eða 61%. Sjá mynd 10.³³

³³ * $\chi^2(3)9,94 p<0,05$.

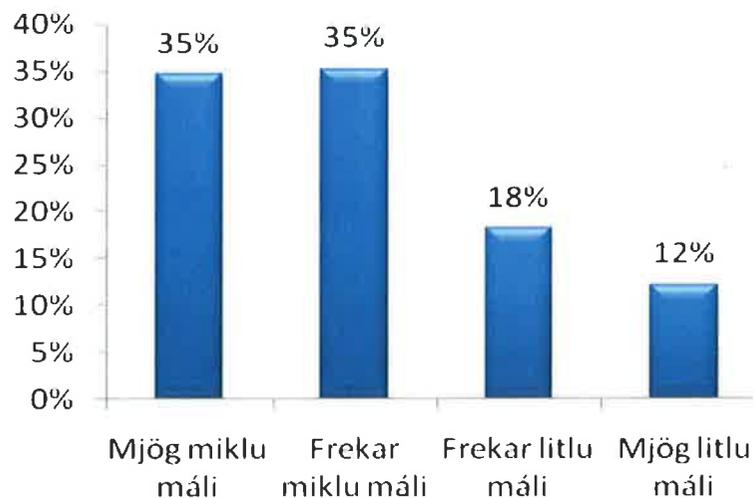

Mynd 9 Hversu miklu eða litlu máli skipti að góður framhaldsskóli væri á svæðinu? N=180.

Mynd 10 Mikilvægi þess að framhaldsskóli sé á svæðinu greint eftir aldri svarenda. N=180.

4.3 NÁLÆGD VIÐ ÍPRÓTTIR OG TÓMSTUNDIR

Mynd 11 Hversu miklu eða litlu máli skipti nálægð við íþróttir og tómstundir? N=182

Margt bendir til þess að konur beri meiri ábyrgð á heimili og þar af leiðandi einnig á börnunum. Það er því líklegra að þær sjái um að koma börnunum til og frá íþrótt- og tómstundaiðju. Langflestar telja það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli að vera í nálægð við íþrótt- og tómstundaiðju eða um 70% svarenda eins og sést á mynd 11. Þær sem töldu nálægð við íþróttir og tómstundir skipta

frekar litlu máli eða mjög litlu máli voru 30% svarenda. Líklegt er að svarendur séu að leita eftir hagræði og öryggi vegna vegalengdar og vaxandi umferðapunga á höfuðborgarsvæðinu.

Eins og komið hefur fram í helstu ástæðum búferlaflutninga svarenda, var þriðja helsta ástæða þess að konur flytja búferlum að losna undan stressi sem rúm 11% kvenna minntust á. Rúm 4% vilja losna undan umferðaröngþveiti sem mætti jafnvel tengja við álag eða stress. Það mætti því álykta út frá mynd 11 að svarendur séu búnar að fá sig fullsaddar af stressi og umferðaröngþveiti og vilji komast í rólegra umhverfi, minna þéttbýli þar sem þjónusta og afþreying er innan seilingar í formi t.d. íþrótt- og tómstundastarfsemi. Einn svarandi orðaði skoðun sína á helstu ástæðum þannig:

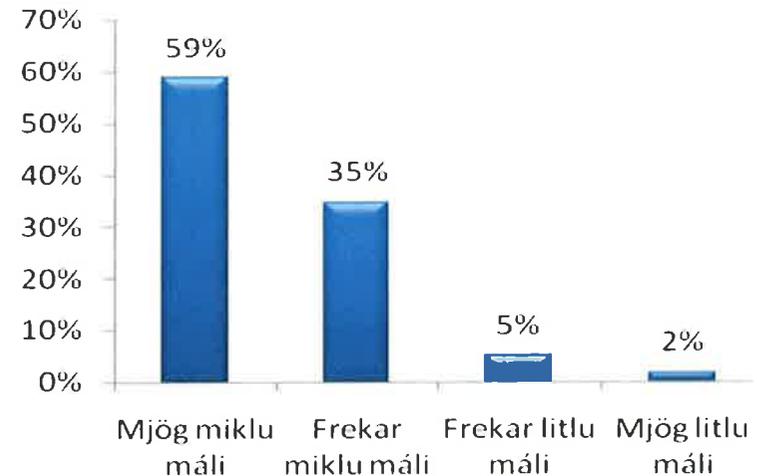
„Ég vildi búa í minna samfélagi og ala börnin mín upp þar sem þau geta gengið í skóla og aðrar tómstundir.“

4.4 NÁLÆGD VIÐ HÖFUÐBORGARSVÆÐIÐ OG SAMGÖNGUR

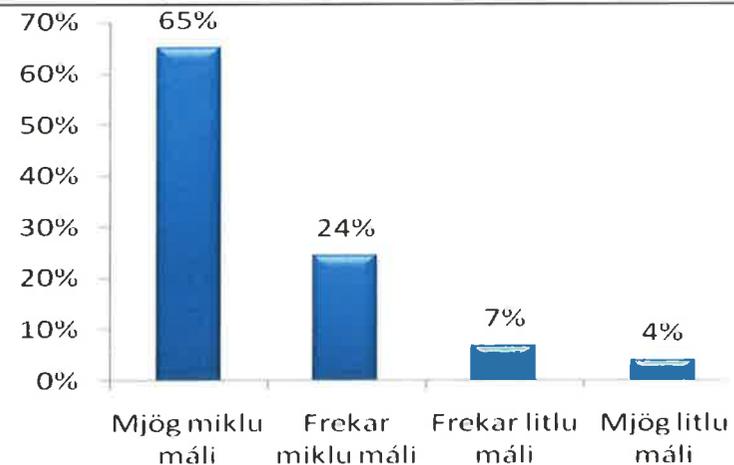
Yfirgnæfandi meirihluti svarenda telur það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli að vera í nálægð við höfuðborgarsvæðið eða 94% eins og sjá má á mynd 12. Einnig má sjá að aðeins 7% telja frekar litlu eða mjög litlu máli skipta að búa nálægt höfuðborgarsvæðinu. Samkvæmt þessu virðist nálægð við höfuðborgarsvæðið hafa skipt sköpum þegar tekin var ákvörðun að flytja frá höfuðborgarsvæðinu.

Eins og sjá má á mynd 13 er einnig yfirgnæfandi meirihluti svarenda sem telur það skipta miklu eða frekar miklu máli að hafa góðar samgöngur eða 89%. Aðeins 11% svarenda telur það skipta frekar litlu eða mjög litlu máli að hafa góðar samgöngur sem er aðeins meira en þeir sem telja frekar litlu eða mjög litlu máli skipta varðandi nálægð við höfuðborgarsvæðið.

Þegar skoðaður er samanburður á milli hvort góðar samgöngur skipti miklu eða litlu máli og hvort viðkomandi og/eða maki sækir vinnu til höfuðborgarsvæðisins eða hvorugt kemur ýmislegt annað í ljós. Sjá má á mynd 14 að 97% svarenda þar sem hvorugur aðili sækir vinnu á höfuðborgarsvæðinu, telur mjög miklu eða frekar miklu máli skipta að hafa góðar samgöngur. 75% þeirra sem sækja vinnu á

Mynd 12 Hversu miklu eða litlu máli skiptir nálægð við höfuðborgarsvæðið? N=182

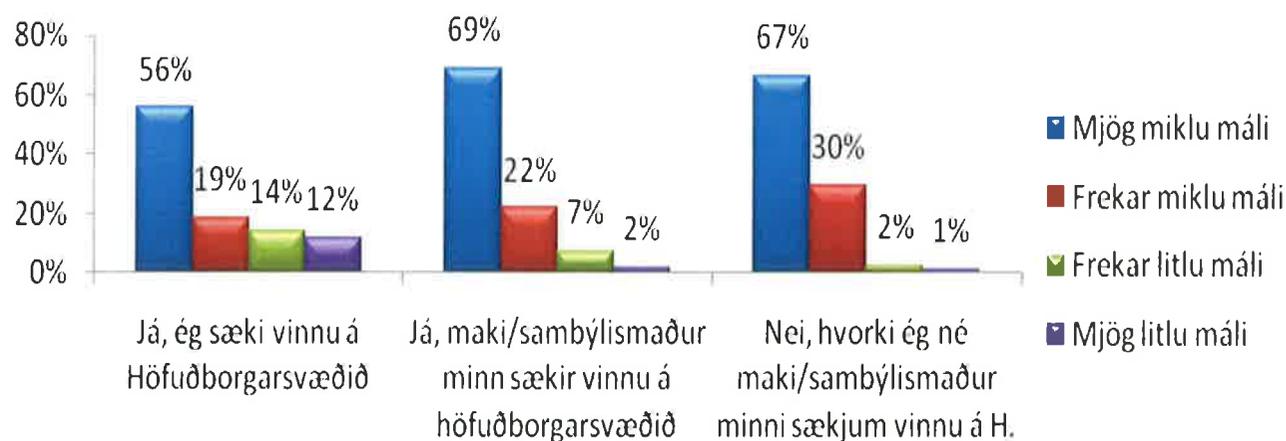

Mynd 13 Hversu miklu eða litlu máli skiptu góðar samgöngur? N=180

höfuðborgarsvæðinu telja það skipta mjög miklu og frekar miklu máli að hafa góðar samgöngur en 26% þeirra telja það skipta frekar litlu og mjög litlu máli að hafa góðar samgöngur. Af þeim sem eiga maka eða sambýlismann telja 91% mjög miklu og frekar miklu máli skipta að hafa góðar samgöngur en rétt um 9% þeirra telja góðar samgöngur skipta frekar litlu og mjög litlu máli. Það kemur á óvart að fyrir þær konur sem ekki sækja vinnu sjálfar né maki þeirra virðist skipta meiru máli að hafa góðar samgöngur en fyrir þær sem sækja vinnu og/eða maki á höfuðborgarsvæðinu. Sjá mynd 14.³⁴

Það virðist því vega ansi þungt að samgöngur séu góðar ásamt því að vera í nágrenni við höfuðborgarsvæðið alveg sama hvort fólk sækir vinnu á höfuðborgarsvæðið eða ekki. Leiða má líkur að því að fólk telji sig hafa mikið á höfuðborgarsvæðið að sækja hvort sem það gæti verið í tengslum við þjónustu eða fjölskyldu og/eða vini. Góðar samgöngur veita aukið umferðaröryggi og því má ætla að það skipti fólk einnig miklu máli. Eins og einn svarenda orðaði það:

„Héðan er líka stutt í bæinn – eins og úthverfi Rvk., sérstaklega þegar tvöfaldað verður (vegurinn á milli).“

Mynd 14 Mikilvægi góðra samgangna greint eftir, sækir þú eða maki/sambýlismaður þinn vinnu á höfuðborgarsvæðinu? N=180.

³⁴ *** $\chi^2(2)$ 14,36 p<0,001

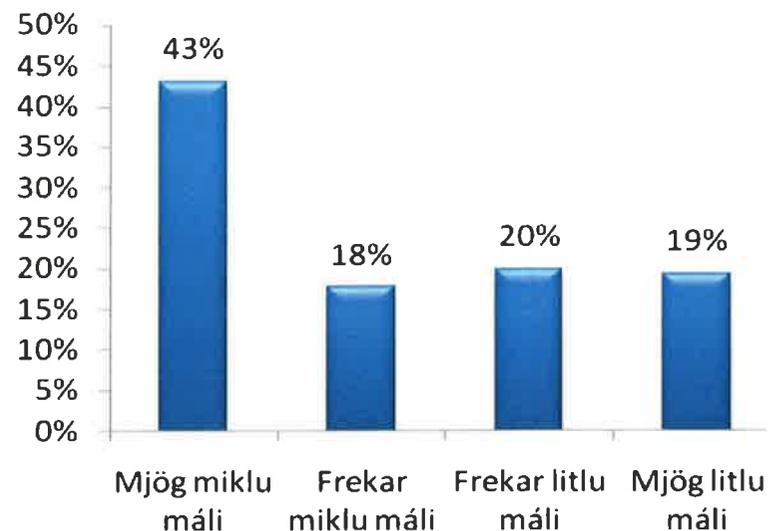
4.5 NÁLÆGD VIÐ ÆTTINGJA OG VINI

Þegar tekin var ákvörðun um að flytja frá höfuðborgarsvæðinu taldi meirihluti svarenda skipta mjög miklu eða frekar miklu máli að búa í nálægð við ættingja eða eins og sjá má á mynd 15 að 61% svarenda. 39% svarenda telja frekar litlu eða mjög litlu máli skipta að búa í nálægð við ættingja.

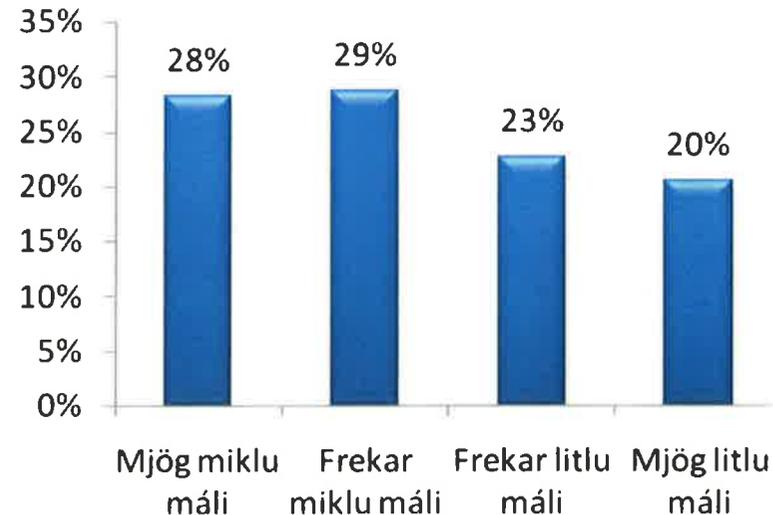
Að búa í nálægð við vini skipti meirihluta svarenda einnig máli en þó aðeins minna máli en ættingja. Eins og sjá má á mynd 16 telja 57% svarenda það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli en um 43% svarenda telja það skipta frekar litlu eða mjög litlu máli. Athyglisvert er að sjá að um 43% svarenda finnst skipta mjög miklu máli að vera í nálægð við ættingja en 28% svarenda finnst nálægð við vini skipta mjög miklu máli. Það virðist því vera að ættingjar hafi meiri áhrif þegar tekin er ákvörðun að um að flytja frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta.

Fyrir konur sem eru á aldrinum 50-60 ára skiptir afgerandi mestu máli að búa í nálægð við ættingja og vini en 76% telja það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli. Hins vegar eru 24% sem telja það skipta frekar litlu eða mjög litlu máli. Sjá má að myndum 17³⁵ og

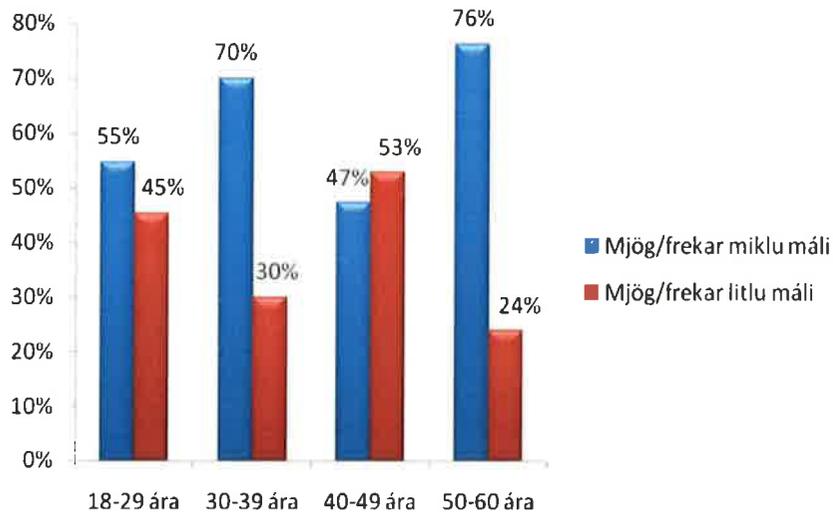
³⁵ * $\chi^2(3)$ 8,0 $p < 0,05$

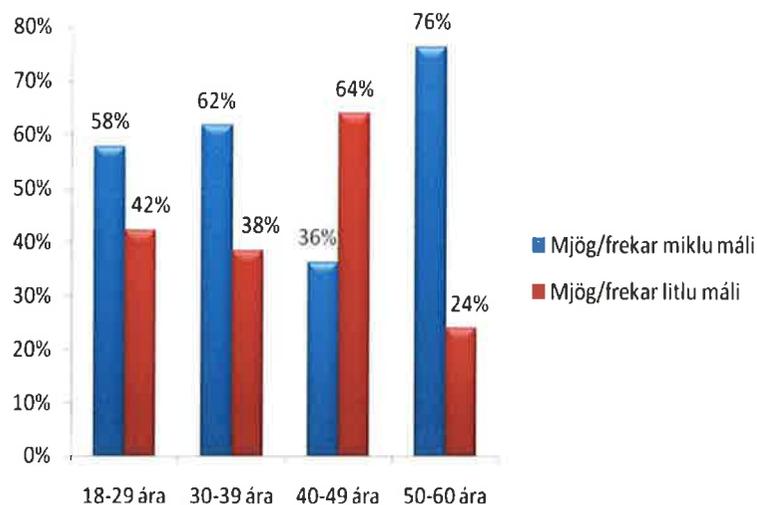
Mynd 15 Hversu miklu eða litlu máli skipti að búa nálægð við ættingja? N=181

Mynd 16 Hversu miklu eða litlu máli skipti að búa nálægð við vini? N=181

Mynd 18 Mikilvægi þess að búa í nálægð við ættingja greint eftir aldri. N= 181.

Mynd 17 Mikilvægi þess að búa í nálægð við vini greint eftir aldri. N=181.

18³⁶ að konur á aldrinum 40-49 ára skiptir það síst máli að búa í nálægð við ættingja og vini en 47% telja það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli að vera í nálægð við ættingja og 36% í nálægð við vini.

Hins vegar eru 53% sem telja það skipta frekar miklu eða mjög litlu máli að búa í nálægð við ættingja og 64% í nálægð við vini. Áhugavert er að sjá að meirihluti kvenna á aldrinum 18-29 ára telur það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli að búa í nálægð við vini og ættingja eða tæp 55% í nálægð við ættingja og tæp 58% í nálægð við vini. Þetta er einmitt sá aldur sem hefur hæðstu tíðni í búferlaflutningum frá heimahögum sínum hér á landi.³⁷ Það eru þó vinirnir sem hafa vinninginn eða um 3% fleiri telja þá skipta miklu máli. Hins vegar telja 42% kvennanna frekar litlu eða mjög litlu máli skipta að búa nálægt við vini og rúm 45% í nálægð við ættingja. Fjölskylda og vinir eru ofarlega í helstu ástæðum fyrir búerlaflutninga eins og áður hefur komið fram eða fjórða helsta ástæða sem nefnd er. Einn og einn svarenda orðaði það:

„Fjölskylda og vinir eru aðalástæðan.“

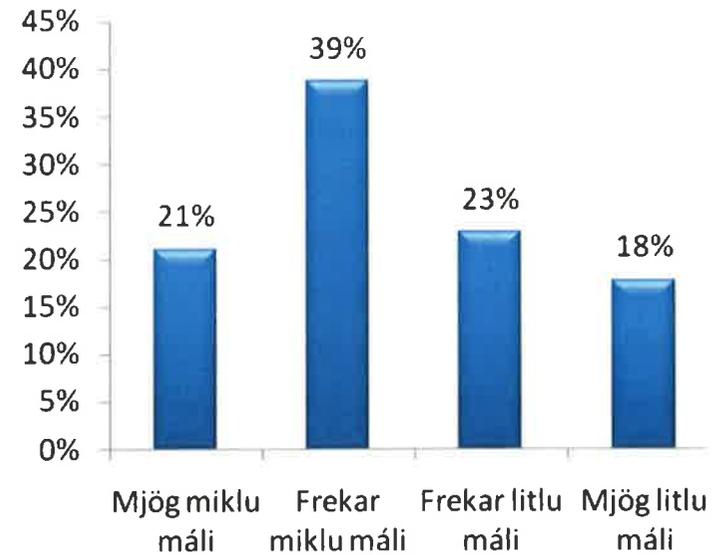
³⁶ * $\chi^2(3)$ 10,11 p<0,05

³⁷ Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búerlaflutninga*. Bls 115-116.

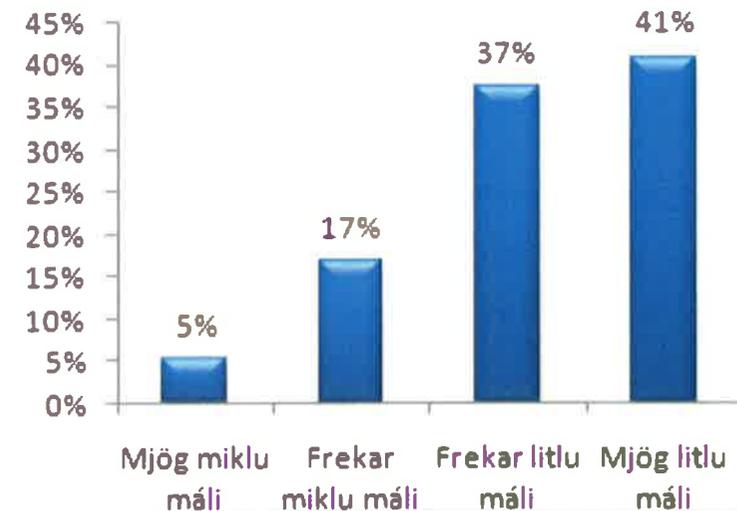
4.6 ATVINNA OG HÁSKÓLANÁM

Eingöngu um 6% svarenda tilgreindu atvinnutækifæri sín eða maka sem helstu ástæðu fyrir búferlaflutningi sínum. Greining á afstöðu til mikilvægis þess að fjölbreytt atvinnutækifæri væru til staðar þegar konurnar tóku ákvörðun um búferlaflutning leiddi í ljós að 60% svarenda taldi það skipta mjög eða frekar miklu máli. Sú afstaða er ekki í samræmi við könnun sem var unnin í febrúar 2007. 90% svarenda í þeirri könnun töldu fjölbreytt atvinnutækifæri mjög eða frekar mikilvægt búsetuskilyrði.³⁸ Þeir sem tóku þátt í þeirri könnun voru hins vegar íbúar af báðum kynjum á höfuðborgarsvæðinu, Vestfjörðum eða Norðurlandi vestra. Ætla mætti að kenningar Ravenstein og Stefáns Ólafssonar útskýri þennan mun að hluta þar sem andborgarmyndun er enn á byrjunarstigi og enn eru stórir hópar af fólki sem leggja meiri áherslu á atvinnu heldur en ættingja og vini í tengslum við búferlaflutninga. Athygli vekur að minnihluti svarenda, 22% taldi mjög eða frekar mikilvægt að staðbundið nám á háskólastigi væri á svæðinu. Ljóst er að mikill meirihluti svarenda eða 78% telja það mjög eða frekar léttvægt atriði hvort háskólanám sé til staðar við íhugun á flutningi milli landshluta.

³⁸ Grétar Þór Eyþórsson o.fl. (2007). *Ímynd Vesturlands. Athugun á viðhorfum íbúa Höfuðborgarsvæðisins og íbúa Vestfjarða og Norðurlands vestra*. Bls. 37.

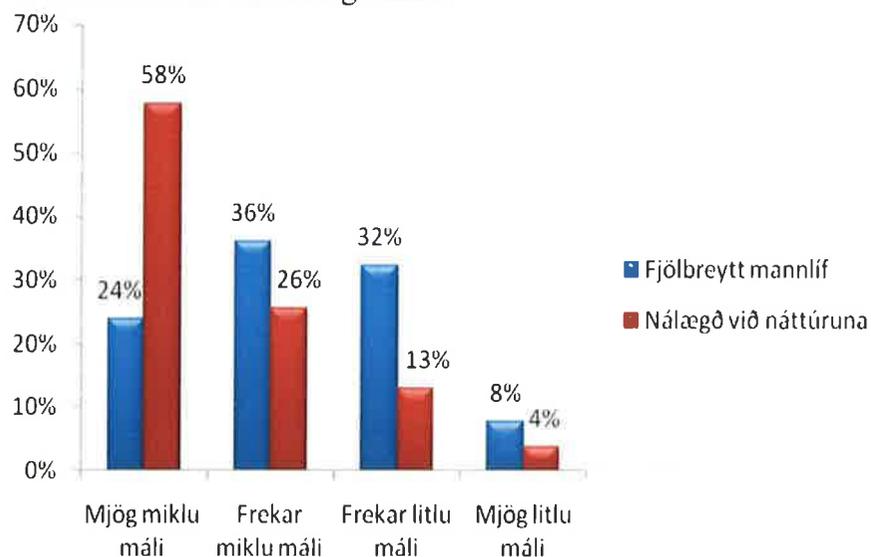

Mynd 19 Hversu miklu eða litlu máli skiptu fjölbreytt atvinnutækifæri? N=176

Mynd 20 Hversu miklu eða litlu máli skipti að staðbundið nám á háskólastigi væri á svæðinu? N=174.

Tvær líklegar skýringar eru á þessu, annars vegar þá er fjarnám stöðugt að verða vinsælla og því auðveldara og aðgengilegra fyrir fólk að stunda nám hvar sem er. Hins vegar er rétt að nefna að allar konurnar sem tóku þátt í könnuninni fluttu til jaðarsvæða höfuðborgarsvæðisins. Þaðan getur verið tiltölulega stutt að sækja nám til höfuðborgarinnar og líklegt að það hafi dregið úr mikilvægi þess að staðbundið nám á háskólastigi væri til staðar á því landsvæði sem konan íhugaði að flytja til. Þess ber að geta að boðið er upp á ókeypis strætisvagnaferðir frá Reykjanesi til höfuðborgarinnar og einnig er boðið upp á almennar greiðsluskyldar strætisvagnaferðir frá Akranesi til höfuðborgarinnar.

Mynd 21 Hversu miklu/litlu máli skipti: Fjölbreytt mannlíf / Nálægð við náttúruna. N=180/N=184

4.7 SVEITARÓMANTÍK

Fjölbreytt mannlíf töldu 60% skipta frekar eða mjög miklu máli við ákvörðun um að flytja búferlum en 40% töldu það skipta frekar eða mjög litlu máli. Hinsvegar telja 58% að nálægð við náttúruna skipti mjög miklu máli og 26% frekar miklu máli. Eins og sjá má á mynd 21. Ef skoðaðar eru þær athugasemdir sem þátttakendur skrifuðu í opinni spurningu um helstu ástæður, kemur margt athugasvert í ljós varðandi þessa liði. Í einni athugasemd kemur fram:

„Langaði að prufa að búa annarsstaðar en á höfuðborgarsvæðinu. Mikill náttúruunnandi. Á meðan ég bjó í Reykjavík fór ég og fjölskyldan í útilegu og bústaði á veturna....Sóttist eftir rólegra og auðveldara lífi“.

Í nokkrum tilfellum komu setningar eins og:

„...afslappaðra notalegra umhverfi, stutt að komast í ósnortna náttúru.“

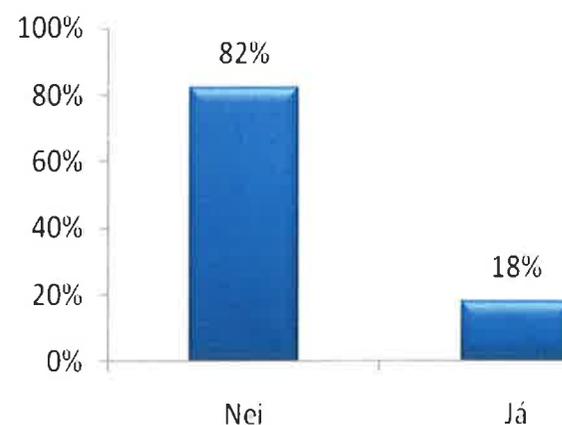
Einn þátttakandi undirstrikaði mikilvægi þessara þátta með eftirfarandi athugasemd:

„Mig langaði til að flytja í litið samfélag þar sem ríkti rólegheit og náttúrufergurð vildi fara burt frá stressi og kaupæði " allir þurfa að eiga allt" hér hjólar fólk um á ryðguðum hjólum og það er í góðu lagi...“

5 AFSTAÐA GAGNVART VESTURLANDI

Í þessum kafla er gerð grein fyrir því hvort komið hefði til greina fyrir svarendur að flytja til Vesturlands þegar þær tóku ákvörðun um að flytja af höfuðborgarsvæðinu, auk þess að skoða nánar svörun þeirra sem sögðu að Vesturland hefði ekki komið til greina sem búsetustaður og skoða hvaða þættir höfðu mest áhrif á þá ákvörðun. Fyrsta spurning kaflans var svo hljóðandi: „Þegar þú tókst ákvörðun um að flytja af höfuðborgarsvæðinu, hefði komið til greina að þínu mati að flytja á Vesturland? (t.d. Akranes eða Borgarnes).” Svarendur gátu þá svarað játandi eða neitandi. Svarendur þurftu í framhaldi af því að svara opinni spurningu og tilgreina ástæður þess að Vesturland hafi komið eða ekki komið til greina sem búsetustaður. Til þess að greina enn frekar hvaða þættir væru þess valdandi að Vesturland kæmi ekki til greina sem búsetustaður þá þurftu þær sem svöruðu fyrri spurningunni neitandi að meta átta þætti út frá því hversu miklu eða litlu máli viðkomandi þáttur skipti. Svörin við þessum spurningum eru greind í þessum kafla og sett fram í sex undirköflum. Rétt er að taka fram að í texta við hverja mynd er sett fram hversu margar svöruðu spurningunni þar sem N merkir fjölda svarenda að undanskildum opnum spurningum.

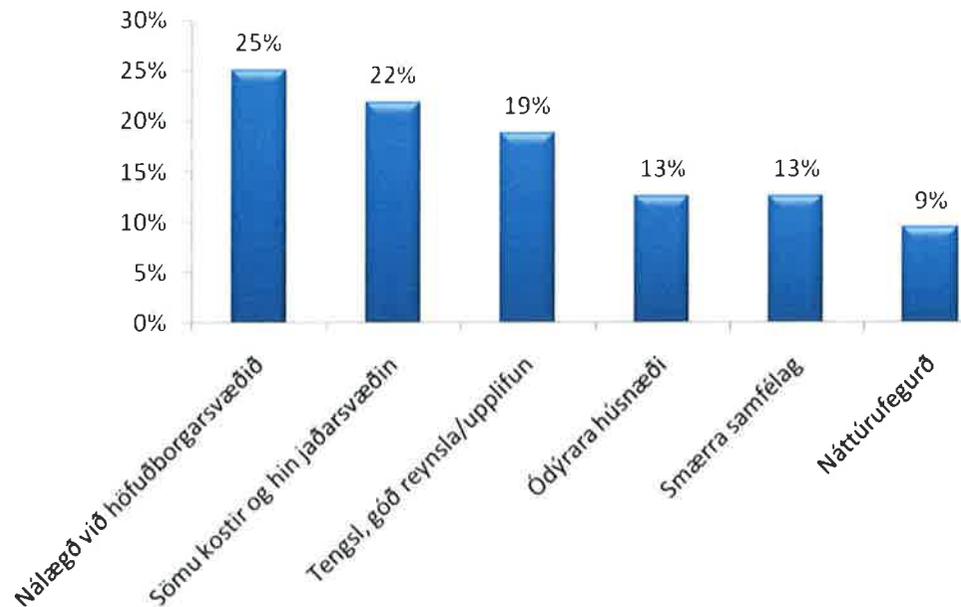
Í svörum við fyrstu spurningunni í þessum kafla kom fram að hjá yfirgnæfandi meirihluta svarenda 82% kom ekki til greina að flytja á Vesturland. Þegar að afstaða svarenda var greind nánar eftir opnum spurningum komu fram ýmsar óvæntar niðurstöður.

Mynd 22 Hefði komið til greina að þínu mati að flytja Vesturland?
N=184.

5.1 EF JÁ, AF HVERJU KOM VESTURLAND TIL GREINA?

Helstu ástæður þess að Vesturland kom einnig til greina hjá svarendum er nálægð við höfuðborgarsvæðið eða 25% sem töldu svo vera eins og sjá má á mynd 23. Önnur og þriðja helsta ástæðan sem þær nefndu eru sömu kostir og hin jaðarsvæðin eða tæp 22% og tengsl, góða reynsla/upplifun eða tæp 19%.

Mynd 23 Ef já af hverju kom Vesturland til greina? N=32

Ódýrt húsnæði, smærra samfélag og náttúrufergurð var eining nefnt í helstu ástæðum þess að Vesturland kom til greina. Nálægð við höfuðborgarsvæðið skiptir líklega töluverðu máli þegar tekin er ákvörðun um búferlaflutninga frá höfuðborgarsvæðinu. Áhugavert er að sjá hve margar töldu Vesturland hafa sömu kosti og hin jaðarsvæðin eða eins og einn svarenda orðaði það:

„já alveg eins, báðir staðir hafa sömu kosti, staðurinn sem ég bý á núna jafnvel enn betri og öruggari samgöngur. Mjög fallegir staðir og mikið líf t.d í Borgarnesi.“

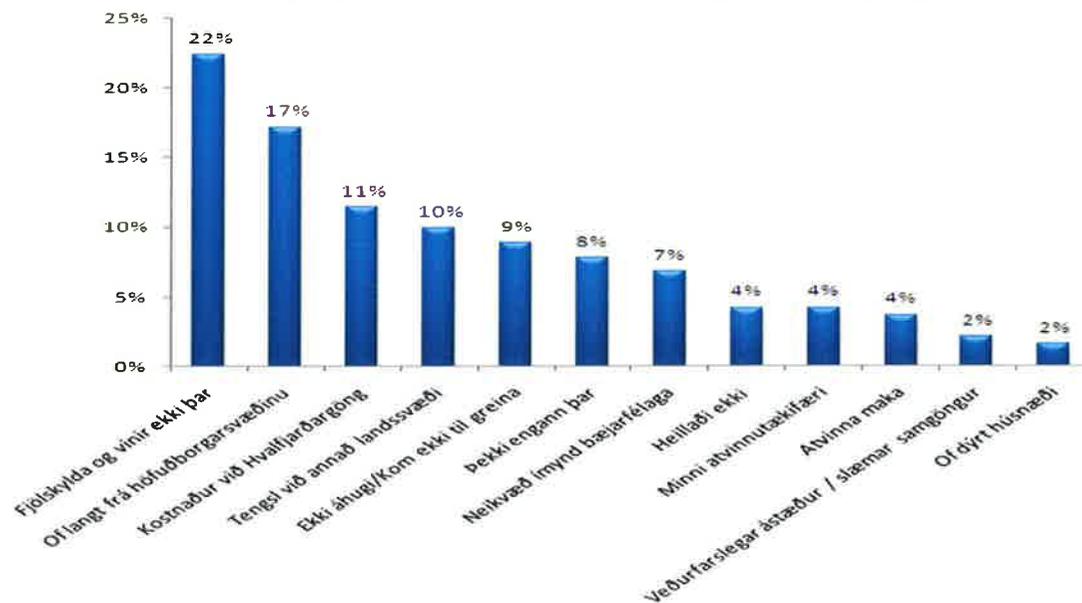
5.2 HEFÐI VESTURLAND KOMIÐ TIL GREINA, EF EKKI AF HVERJU?

Þegar konurnar voru spurðar hvort það kæmi til greina að flytjast á Vesturland þá fengu þær tækifæri í opinni spurningu að segja hvers vegna ekki, þá kom í ljós að helsta ástæðan er fjarlægð frá vinum og ættingjum eða 22%. Einnig tiltóku þær að þær þekktu engan þar eða 8% og þær hefðu tengsl við önnur landsvæði en það voru 10%. Þar sem þessir þættir eru allir álíka þá er hægt að segja að 40% þeirra kvenna sem ákváðu að flytjast ekki til Vesturlands höfðu verið að hugsa um tengsl við fjölskyldu og vini þegar ákvörðun var tekin um hvar þær vildu setjast að þegar þær fluttust frá höfuðborgarsvæðinu.

	Km	Fj. Mín. miðað við 80 km/klst að meðaltali
Borgarnes	74	56
Stokkseyri	65	49
Eyrbakki	59	44
Selfoss	57	43
Garður	56	42
Sandgerði	55	41
Hafnir	52	39
Grindavík	51	38
Þorlákshöfn	51	38
Akranes	49	37
Keflavík	47	35
Ytri-Njarðvík	45	34
Vogar	35	26

Tafla 2 Fjarlægð frá höfuðborgarsvæðinu

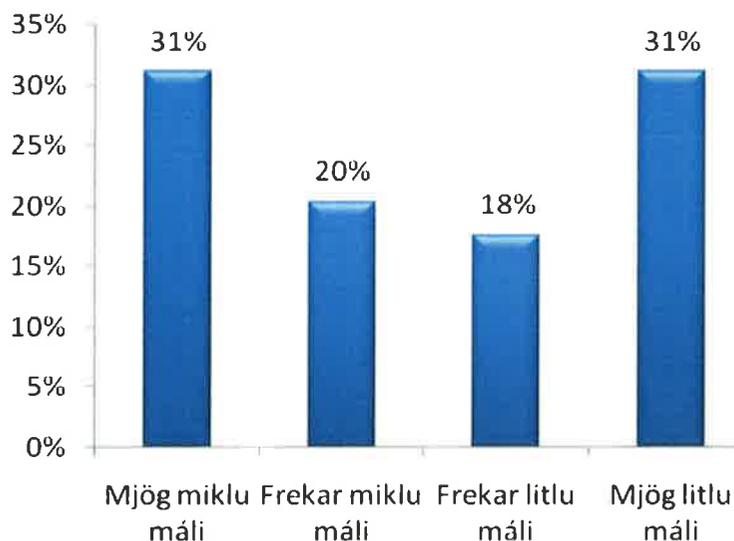
17% töldu að það væri of langt frá höfuðborgarsvæðinu sem er einkar áhugavert þar sem það er nánast alveg jafnt langt til Akraness og til Keflavíkur en það er þó nokkuð lengra til Borgarness eins og sést í töflu 3. Þó nokkrar sögðu að kostnaður við Hvalfjarðargöngin hefði verið ástæða en það voru 11% sem höfðu orð á því. 9% sögðu að það hefði ekki verið áhugi fyrir því/kom ekki til greina og 4% sögðu að það hefði ekki heillað sig að flytja á Vesturland. Jafnframt kom fram að 7% kvennanna sagði að neikvæð ímynd bæjarfélaga á Vesturlandi hefði verið ein af ástæðum sínum að flytjast ekki þangað. Fleiri ástæður voru einnig nefndar, sjá mynd 24.

Mynd 24 Ef nei af hverju kom Vesturland ekki til greina. N=192

5.3 GJALDTAKA Í HVALFJARÐARGÖNGUM

Þegar þátttakendur könnunarinnar voru inntir eftir skoðun sinni á gjaldtöku veggjalds um Hvalfjarðargöng kom í ljós að rúmur helmingur eða 51% taldi það skipta frekar eða mjög miklu máli en 49% frekar eða mjög litlu máli. Umræða um veggjald í Hvalfjarðargöngum hefur verið nokkuð fyrirferðamikil á undanförunum árum og þarf því ekki að koma á óvart að helmingur svarenda telji það vega svo þungt við ákvörðun um að Vesturland komi ekki til greina.

Mynd 25 Áhrif gjaldtöku í Hvalfjarðargöngum á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland N=148

Þegar þessi spurning er greind eftir bakgrunni þátttakenda kemur ekki fram marktækur munur. Áherslur virðast því vera svipaðar gagnvart veggjaldi óháð aldri, búsetu, hjúskaparstöðu, menntun og stöðu á vinnumarkaði. Ef skoðuð eru þau atriði sem svarendur nefndu í opinni spurningu um hvers vegna Vesturland hafi ekki komið til greina koma fram atriði eins og tveir svarendur nefna:

„...Hvalfjarðargöngin hamla vegna kostnaðar.“

„...of mikill kostn. að keyra í göngin á hverjum degi í viðbót við eldsneytiskostnað...“

Annar svarandi skýrir viðhorf sitt þannig:

„Útaf göngunum og samgöngum þ.e.a.s. kostnaðarsamt að greiða fyrir að fara undir göngin“

Ennfremur kom fram sú skoðun að gjaldtaka geti verið hamlandi fyrir vini og ættingja þeirra sem flytja búferlum:

„Kostnaðarsamt að fara göngin bæði fyrir okkur og gesti“.

5.4 FJARLÆGD FRÁ VINUM OG ÆTTINGJUM

Þegar konurnar svöruðu hvers vegna Vesturland hefði ekki komið til greina þegar þær ákváðu að flytja frá höfuðborgarsvæðinu og svöruðu rétt rúmlega 22% að ástæðan væri sú að vinir og ættingjar væru ekki búsettir þar. Búseta ættingja og vina virðist hafa þó nokkur áhrif á konurnar þegar þær völdu sér stað til að flytja á frá höfuðborgarsvæðinu. Ein orðaði það þannig:

„Hef ekkert þangað að sækja. Ekkert af okkar fólki býr þar. Ofangreind svæði eru falleg og heimsækjum við þau oft, en tengsl við fjölskyldu vega þyngra.“

Önnur sagði:

„...Mitt fólk er allt á Suðurlandi.“

Þegar konurnar voru spurðar hvaða þættir hefðu haft mikil eða lítil áhrif á að Vesturland kom ekki til greina sem búsetustaður þá svöruðu 53 % þeirra að fjarlægð frá ættingjum skipti þær mjög miklu máli, 16% að það skipti frekar miklu máli en 31% svaraði að það hefði skipt frekar litlu eða mjög litlu máli. Sjá mynd 26.

45% sögðu að fjarlægð frá vinum hefði skipt mjög miklu máli og 19% sögðu að það hefði skipt frekar miklu máli en 36% sögðu að það hefði skipt frekar litlu eða mjög litlu máli. Sjá mynd 27.

Mynd 26 Áhrif fjarlægðar frá ættingjum á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=148

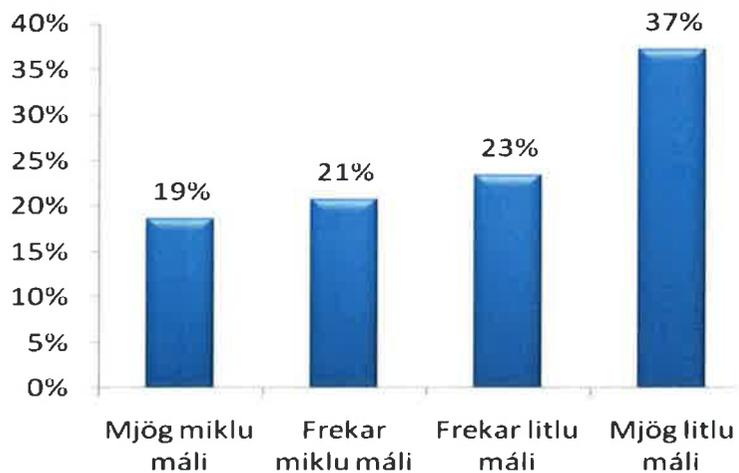

Mynd 27 Áhrif fjarlægðar frá vinum á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=149

5.5 ATVINNA

Mynd 28 Áhrif einhæfrar atvinnu á Vesturlandi á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=148

Mynd 29 Áhrif verri launa á Vesturlandi á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=145

5.5.1 EINHÆF ATVINNA Á VESTURLANDI

Meirihluti svarenda telur frekar litlu eða mjög litlu máli skipta varðandi einhæfa atvinnu á Vesturlandi í mati sínu á því að Vesturland kom ekki til greina sem búsetustaður eins og sjá má á mynd 28 eða tæp 66% svarenda. Hins vegar eru rúm 34% svarenda sem finnst einhæf atvinna á Vesturlandi skipta mjög miklu eða frekar miklu máli.

5.5.2 VERRI LAUN Á VESTURLANDI

Eins og sjá má á mynd 29 þá finnst 40% svarenda verri laun skipta mjög miklu eða frekar miklu máli í mati sínu á því að Vesturland kom ekki til greina sem búsetustaður. Hins vegar er meirihluti svarenda sem telur frekar litlu eða mjög litlu máli skipta varðandi verri laun á Vesturlandi eða 60% svarenda.

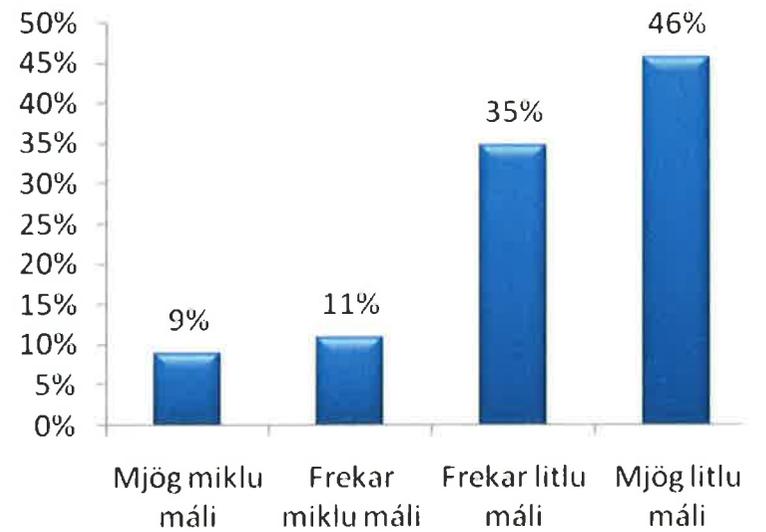
Afstaða svarenda er nokkuð svipuð í niðurstöðum hvað varðar einhæfa atvinnu og verri laun á Vesturlandi. Svarendur leggja þó aðeins meiri áherslu á launin þar sem um 4% fleiri telja það skipta mjög miklu eða frekar miklu máli á móts við einhæfa atvinnu. Meirihluti telur það ekki hafa skipt svo miklu máli hvort sem um var að ræða einhæfa atvinnu eða verri laun í mati sínu á því að

Vesturland kom ekki til greina. Erfitt er að fullyrða að svarendur álitu að ekki sé um einhæfa atvinnu að ræða og verri laun á Vesturlandi en líklegt er að einhverjir af þeim sem töldu það ekki skipta svo miklu máli álitu að svo væri. Einn svarenda setti inn athugasemd sem var eftirfarandi:

„Eru verri laun á Vesturlandi?“

5.6 SLÆMT VEÐURFAR Á VESTURLANDI.

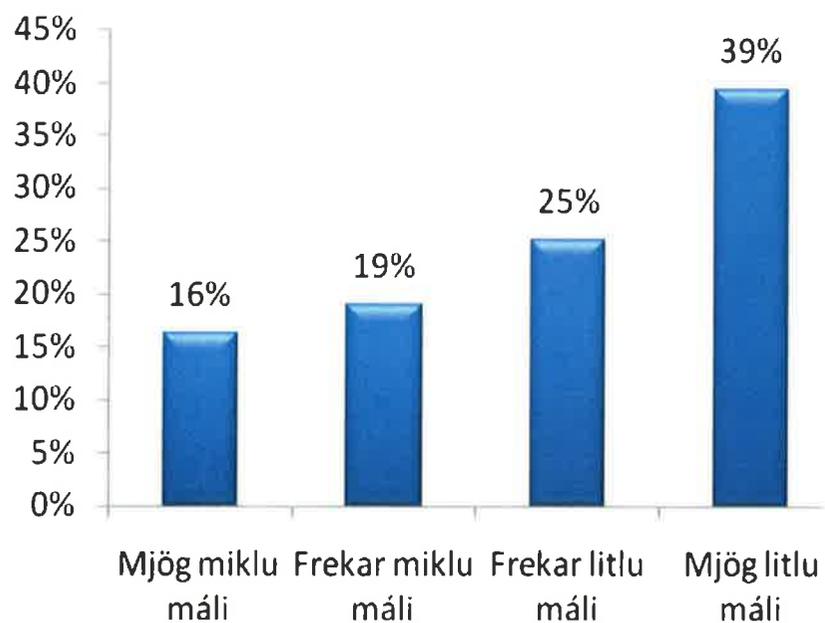
Mikill meirihluti svarenda telur frekar litlu eða mjög litlu máli skipta slæmt veðurfar á Vesturlandi í mati sínu á því að Vesturland kom ekki til greina sem búsetustaður eða 81% svarenda. 20% svarenda telja mjög miklu eða frekar miklu máli skipta slæmt veðurfar á Vesturlandi. Sjá mynd 30. Í ljósi þess að góðar samgöngur skipta yfirgnæfandi meirihluta kvennanna töluverðu máli þegar þær tóku ákvörðun um að flytja frá höfuðborgarsvæðinu þá má leiða líkur að því að meirihluti svarenda álitu að þeim stafi ekki ógn af slæmu veðurfari á Vesturlandi eða að þeir telji einfaldlega að veðurfar á Vesturlandi hafi ekki haft nein neikvæð áhrif á ákvörðun þeirra að flytja ekki á Vesturland.

Mynd 30 Áhrif slæms veðurfars á Vesturlandi á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=147

5.7 SLÆMT VEGAKERFI Á VESTURLANDI

Í skýrslunni *Ímynd Vesturlands* voru þátttakendur beðnir um að nefna þá þætti sem væru neikvæðir við Vesturland. Langstærsti einstaki liðurinn var slæmir vegir en rúmlega 38% töldu að vegakerfi væri ábótavant.³⁹

Mynd 31 Áhrif slæms vegakerfis á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=147

Í ljósi þessara niðurstaðna var ákveðið að hafa þennan valmöguleika í spurningalistanum til að kanna hvort þetta atriði hefði einhver áhrif á val kvenna á búsetu. Í ljós kemur að 64% telja að slæmt vegakerfi á Vesturlandi skipti frekar eða mjög litlu máli við það mat að Vesturland komi ekki til greina. Hinsvegar telja 35% það skipta frekar eða mjög miklu máli. Sjá mynd 31.

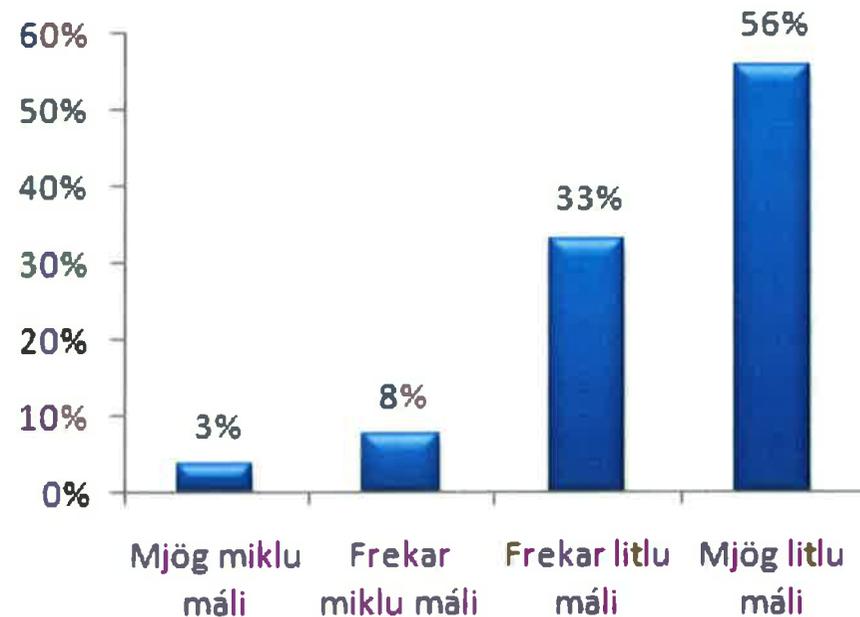
Ekki var marktækur munur á afstöðu svarenda greint eftir bakgrunni. Þó er áhugavert að bera þessar niðurstöður saman við niðurstöður um mikilvægi þess að samgöngur séu góðar þegar tekin er ákvörðun um að flytja út á land, sjá mynd 13 á bls. 21. Þar kemur fram að tæp 90% telja það skipta frekar eða mjög miklu máli að hafa góðar samgöngur. Líklegt má telja að svarendur séu á þeirri skoðun að vegakerfi og samgöngur séu ekki lakari á Vesturlandi en á öðrum svæðum.

³⁹ Grétar Þór Eyþórsson ofl.(2007). *Ímynd Vesturlands, Athugun á viðhorfum íbúa höfuðborgarsvæðisins og íbúa Vestfjarða og Norðurlands vestra*. Bls 10

5.8 STÓRIÐJA Á VESTURLANDI

Engin kvennanna sagði að stóriðja hefði verið ástæða þess að ekki kom til greina að flytja til Vesturlands þegar þær voru spurðar opinnar spurningar um ástæður þess hvers vegna Vesturland hefði ekki komið til greina sem búsetustaður.

Það er algjörlega í samræmi við þá svörun sem varð í lokuðu spurningu um hvort það hefði skipt miklu eða litlu máli að stóriðja væri á Vesturlandi um ákvörðunartöku þeirra um að flytjast ekki á Vesturland. Eins og sjá má á mynd 32 þá sést að yfirgnæfandi meirihluti kvennanna segir að stóriðja hefði skipti mjög litlu og frekar litlu máli hvort Vesturland kæmi til greina eða 89% þeirra. Aðeins 3% sagði að það hefði skipt mjög miklu máli og 8% sem sagði að það hefði skipt frekar miklu máli.

Mynd 32 Áhrif stóriðja á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland.
N=145

6 HELSTU NIÐURSTÖÐUR

Í upphafi verkefnisins var sett fram rannsóknarspurning í tveimur hlutum. Í fyrri hluta hennar er spurt: „*Hvað veldur búferlaflutningum kvenna frá höfuðborgarsvæðinu til jaðarsvæða?*“ Þrjár helstu ástæður þess að konur flytja búferlum til jaðarsvæðanna eru lægri húsnæðiskostnaður, krafa um barnvænna umhverfi og að losna undan stressi höfuðborgarinnar. Þetta kemur heim og saman við kenningar um borgaróhagkvæmni og borgarandúð. Einnig styður það tilgátur eitt og tvö. Ekki virðist tilgáta þrjú standast þar sem enginn svarenda minnst á það í opnu spurningu í helstu ástæðum. Borgaróhagkvæmni lýsir meðal annars neikvæðri afstöðu gagnvart húsnæðiskostnaði. Afgerandi var meðal svaranda að hátt húsnæðisverð á höfuðborgarsvæðinu væri ein helsta ástæða búferlaflutninganna. Borgaróhagkvæmni lýsir einnig barnvænna umhverfi, þar sem helst er nefndur sá kostnaður sem fellur til við akstur barna til og frá íþróttum og tómstundum. Á það að vissu leyti einnig við um borgarandúð þar sem krafa er gerð um minna stress í tengslum við keyrslu og minni mengun. Þeir þættir sem mestu skiptu við ákvörðun um flutning í annan landshluta voru hins vegar nálægð við höfuðborgarsvæðið, góðar samgöngur og nálægð við náttúruna. Þetta er lýsandi dæmi um borgareinhæfni.

Seinni hluti rannsóknarspurningar hljóðar svo: „*og hvers vegna hefur Vesturland síður orðið fyrir valinu?*“ Þrjár helstu ástæður þess að Vesturland kom ekki til greina er fjarlægð frá ættingjum og vinum, fjarlægð frá höfuðborgarsvæðinu og kostnaður vegna veggjalda í Hvalfjarðargöngum. Ættingjar og vinir virðast veða ansi þungt þegar ákvörðun er tekin um að flytja búferlum ásamt því þá telur meirihluti svarenda að Vesturland sé of langt frá höfuðborgarsvæðinu. Þess má geta að 82% svarenda töldu Vesturland ekki koma til greina. Þriðja helsta ástæðan er svo kostnaður vegna veggjalda í Hvalfjarðargöngum en stór hluti svarenda tók það sérstaklega fram í opnu spurningunni „ef ekki, af hverju?“ og helmingur svarenda telur það hafa haft áhrif á ákvörðunartöku sína.

Athyglisvert er að tæplega helmingur svarenda er að mestu leiti uppaldir á höfuðborgarsvæðinu og eru þeir því ekki að sækja í sína heimabyggð. Einnig er athyglisvert hvað nálægð við ættingja og vini er mikilvæg en aðrar rannsóknir hafa sýnt hið gagnstæða.

7 LOKAORÐ

Eldri rannsóknir á búferlaflutningum hafa sýnt fram á að fólk leiti eftir efnahagslegum lífsgæðum en sé tilbúið til þess að fórna í staðinn nálægð við ástvini. Niðurstöður skýrslunnar sýna aftur á móti fram á að nú skiptir nálægð við ættingja og vini mjög miklu máli. Nálægð við höfuðborgarsvæðið endurspeglar mikilvægi nálægðar við ættingja og vini sérstaklega í ljósi þessa að tæpur helmingur þeirra kvenna sem tóku þátt í könnunin var að mestu leyti uppalin á höfuðborgarsvæðinu.

Greinilegt er að konurnar eru ekki í öllum tilfellum að flytja á bernskuslóðir og aftur í tíma „þegar allt var gott“, heldur eru margar konur knúnar til þess að flytja af höfuðborgarsvæðinu vegna húsnæðisverðs auk þess sem þættir eins og atvinna maka hafa sitt að segja. Fjárhagslegt og félagslegt öryggi virðast því vera veigamestu áhrifaþættirnir auk þess sem ábyrgð gagnvart börnum.

Það kemur mjög greinilega fram að Vesturland er síðri valkostur en önnur jaðarsvæði. Gjaldtaka í Hvalfjarðargöngum hefur mikil áhrif þar sem rúmur helmingur þeirra telur það standa í vegi fyrir flutning

á það svæði. Einnig virðist sem konurnar setji fyrir sig meinta fjarlægð frá höfuðborgarsvæðinu, þó svo að styttra sé á Akranes en á Selfoss. Almennt á litið virðast konurnar ekki vilja leita lengra frá höfuðborgarsvæðinu en 50-60 km fjarlægð að því er virðist sem segir okkur að Borgarnes er of langt í burtu, 74 km frá höfuðborgarsvæðinu. Þó er rétt að nefna að húsnæðisverð er að hækka hlutfallslega meira á jaðarsvæðunum heldur en á höfuðborgarsvæðinu og því líklegt að konur muni koma til að leita lengra frá höfuðborgarsvæðinu þar sem húsnæðisverð verður lægra.

Í einhverjum tilfellum virðist það vera sem neikvæð ímynd einstakra bæjarfélaga hafi áhrif á ákvörðun um flutninga og þó nokkrar konur nefndu þætti eins og það heillaði ekki, hafði ekki áhuga og kom ekki til greina. Það er því skynsamlegt fyrir sveitarfélög á Vesturlandi að huga að markaðssetningu sinna sveitarfélaga með það að markmiði að bæta ímynd sína og að kynna sín sveitarfélög sem áhugaverðan valkost til búsetu. Lagt er til að viðfangsefnið verði skoðað nánar út frá bæði körlum og konum til að sjá hvort marktækur munur sé þar á milli. Verðugt væri að skoða viðfangsefnið á ítarlegri máta með stærra úrtaki auk þess sem einnig mætti greina hvort að sömu viðhorfa sé að kenna hjá einstaklingum aðfluttum á Vesturland.

HEIMILDASKRÁ

ÖNNUR ÓÚTGEFIN RIT

Eva Heiða Önnudóttir, Grétar Þór Eypórsson, Kolfinna Jóhannesdóttir og Hólmfríður Sveinsdóttir. (2007). *Spurningalisti: Ímynd Vesturlands. Athugun á viðhorfum íbúa höfuðborgarsvæðisins og íbúa Vestfjarða og Norðurlands vestra*. Rannsóknarmiðstöð Háskólans á Bifröst.

BÆKUR OG ÖNNUR RIT

Axel Hall, Ásgeir Jónsson og Sveinn Agnarsson. (2002). *Byggðir og búseta: Þéttbýlismyndun á Íslandi*. Reykjavík: Hagfræðistofnun Háskóla Íslands.

Blumberg, Boris; Cooper, Donald R. & Schindler, Pamela S. (2005). *Business research methods*. Bandaríkin: McGraw-Hill Education.

Einar Guðmundsson, Árni Kristjánsson. (2005). *Gagnavinnsla í SPSS*. Reykjavík: Háskólaútgáfan.

Grétar Þór Eypórsson, Eva Heiða Önnudóttir, Kolfinna Jóhannesdóttir og Hólmfríður Sveinsdóttir. (2007). *Ímynd Vesturlands. Athugun á viðhorfum íbúa höfuðborgarsvæðisins og íbúa Vestfjarða og Norðurlands vestra*. Bifröst: Rannsóknarmiðstöð Háskólans á Bifröst.

Greenwood, M.J. and Hunt, G.L. (2003). *The early history of migration research* [Electronic Ed.]. International Regional Science Review, 26;3.

Hagtiðindi (2007). Ólöf Garðarsdóttir, Brynjólfur Sigurjónsson, Guðjón Hauksson. (Ritstj.). Mannfjöldi, 1. Reykjavík: Hagfræðistofnun Háskóla Íslands.

Levine, S., Krehbiel & Berenson (2004). *Statistics for Managers, using Microsoft Excel*. (4. útg.). New York; Prentice Hall.

Mankiw, N. Gregory and Taylor, Mark P. (2006). *Economics*. Thomson Learning, London: Pat Bond.

McDaniel, Carl & Gates, Roger. (2006). *Marketing Research Essentials*. (5. útg.). Bandaríkin: John Wiley & Sons, Inc.

Mitchell, Clare J.A. (2004). *Making sense of conterurbanization*. Greenwood. [Rafræn útgáfa]. Journal of Rural Studies 20, 15-34.

Sekeran, Uma. (2003). *Research Methods for business: A Skill-building approach*. (4. útg.). Bandaríkin: John Wiley & Sons, Inc.

Stefán Ólafsson. (1997). *Búseta á Íslandi: Rannsókn á orsökum búferlaflutninga*. Reykjavík: Byggingarstofnun.

VEFHEIMILDIR

Fjármálaráðuneytið. (2007). *Búferlaflutningar milli landa leiðandi í mannfjöldaþróun*. Sótt þann 4. des. 2007 af : <http://www.fjarmalaraduneyti.is/frettir/almennar-frettir/almennar-frettir/nr/9360>

MYNDIR OG TÖFLUR

Mynd 1 Flutningsjöfnuður í flutningum innanlands til höfuðborgarsvæðis og landsbyggða 1986-2006.....	7	Mynd 14 Mikilvægi góðra samgangna greint eftir, sækir þú eða maki/sambýlismaður þinn vinnu á höfuðborgarsvæðinu? N=180.....	22
Mynd 2 Rannsóknarferlið.....	10	Mynd 15 Hversu miklu eða litlu máli skipti að búa í nálægð við ættingja? N=181.....	23
Mynd 3 Hverjar eru helstu ástæður fyrir búferlaflutning þínum frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta?.....	14	Mynd 16 Hversu miklu eða litlu máli skipti að búa í nálægð við vini? N=181.....	23
Mynd 4 Hversu miklu eða litlu máli skipti lágur húsnæðiskostnaður? N=184.....	15	Mynd 17 Mikilvægi þess að búa í nálægð við ættingja greint eftir aldri. N=181.....	24
Mynd 5 Sérbýli. Þróun fasteignaverðs 2001-2007. Meðalverð hvers árs á fermetra.....	15	Mynd 18 Mikilvægi þess að búa í nálægð við vini greint eftir aldri. N=181.....	24
Mynd 6 Hversu miklu eða litlu máli skipti að búa þar sem glæpir eru fátíðir? N=180.....	17	Mynd 19 Hversu miklu eða litlu máli skiptu fjölbreytt atvinnutækifæri? N=176.....	25
Mynd 7 Hversu miklu eða litlu máli skipti gott umhverfi til að ala upp börn? N=182.....	17	Mynd 20 Hversu miklu eða litlu máli skipti að staðbundið nám á háskólastigi væri á svæðinu? N=174.....	25
Mynd 8 Hversu miklu eða litlu máli skipti að góður leiksskóli eða grunnskóli væri á svæðinu? N=182.....	18	Mynd 21 Hversu miklu/litlu máli skipti: Fjölbreytt mannlíf/ Nálægð við náttúruna. N=180/N=184.....	26
Mynd 9 Hversu miklu eða litlu máli skipti að góður framhaldsskóli væri á svæðinu? N=180.....	19	Mynd 22 Hefði komið til greina að þínu mati að flytja á Vesturland? N=184.....	27
Mynd 10 Mikilvægi þess að framhaldsskóli sé á svæðinu greint eftir aldri svarenda. N=180.....	19	Mynd 23 Ef já af hverju kom Vesturland til greina? N=32.....	28
Mynd 11 Hversu miklu eða litlu máli skipti nálægð við íþróttir og tómstundir? N=182.....	20	Mynd 24 Ef nei af hverju kom Vesturland ekki til greina? N=192.....	29
Mynd 12 Hversu miklu eða litlu máli skipti nálægð við höfuðborgarsvæðið? N=182.....	21	Mynd 25 Áhrif gjaldtöku í Hvalfjarðargöngum á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=148.....	30
Mynd 13 Hversu miklu eða litlu máli skiptu góðar samgöngur? N=180.....	21		

Mynd 26 Áhrif fjarlægðar frá ættingjum á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=148.....	31
Mynd 27 Áhrif fjarlægðar frá vinum á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=149.....	31
Mynd 28 Áhrif einhæfrar atvinnu á Vesturlandi á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland? N=148.....	32
Mynd 29 Áhrif verri launa á Vesturlandi á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=145.....	32
Mynd 30 Áhrif slæms veðurfars á Vesturlandi á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=147.....	33
Mynd 31 Áhrif slæms vegakerfis á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=147.....	34
Mynd 32 Áhrif stóriðju á þá ákvörðun að flytja ekki á Vesturland. N=145.....	35

Tafla 1 Aðfluttir umfram brottflutta í flutningum innanlands eftir landssvæðum 1986-2006.....	8
Tafla 2 Fjarlægð frá höfuðborgarsvæðinu.....	29

VIÐAUKI

- 1) HUGTÖK
- 2) SPURNINGALISTINN
- 3) BAKGRUNNUR PÁTTAKENDA
- 4) FASTEIGNAVERÐ

VIĐAUKI 1.

HUGTÖK

Andborgarmyndun: flutningur fólks frá stærri borgum til nálægra bæjarfélaga.

Borgarandúð: fólk hefur fengið nóg af borgarlífinu. Andúð þessa má rekja til vaxandi tíðni glæpa, mikillar mengunar, þrengsla og hárra skatta.

Borgareinhæfni: fólk leitar eftir sveitarómantík og uppfyllir draum sinn um að búa í sveit en stundar áfram vinnu í borginni.

Borgaróhagræði: fólk flytur búferlum af hagrænum ástæðum s.s. vegna ódýrara húsnæðis, atvinnumöguleikum, tekjumöguleikum o.s.frv.

Flutningsjöfnuður: er mismunur aðfluttra og brottfluttra. Tíðni flutningsjöfnunar er yfirleitt reiknuð sem aðfluttir umfram brottflutta á hverja 1.000 íbúa á aðflutningssvæði.

Höfuðborgarsvæðið: samkvæmt skilgreiningu skýrsluhöfunda Álftanes, Garðabær, Hafnarfjörður, Kópavogur, Mosfellsbær, Reykjavík og Seltjarnarnes.

Hálflokaðar spurningar: ekki allir svarkostir þekktir eða mjög margir svarkostir í boði. Algengt að þá sé boðið upp á svarmöguleikann „annað”.

Lokaðar spurningar: allir valkostir spurningarinnar eru settir fram.

Opnar spurningar: enginn svarkostur er settur fram heldur verður svarandi að svara spurningunni með sínum eigin orðum.

VIĐAUKI 2.

SPURNINGALISTINN

Könnun á búferlaflutningum kvenna milli höfuðborgarsvæðis og jaðarsvæða þess

Ágæti viðtakandi.

Bifröst 26.10.2007

Könnunin sem þú hefur fengið í hendur er gerð meðal úrtaks kvenna sem flutt hafa af höfuðborgarsvæðinu (þ.e. Álftanes, Garðabær, Hafnarfjörður, Kópavogur, Mosfellsbær, Reykjavík, Seltjarnarnes) síðastliðin 5 ár til Suðurlands og Suðurnesja og er henni ætlað að kanna hver sé ástæðan fyrir búferlaflutningum kvenna frá höfuðborgarsvæðinu til jaðarsvæða þess. Ásamt því að kanna hvers vegna meiri hluti kvenna sækir á Suðurland og Suðurnes og í kjölfar þess hvers vegna ásókn á Vesturland er ekki í sama mæli. Könnunin er gerð í tengslum við misserisverkefni sem hluti af námi viðskiptafræðinema við Háskólann á Bifröst. Eftirtaldir nemendur standa að verkefninu ásamt undirritaðri: Helga Karlsdóttir, Sigríður Diljá Magnúsdóttir og Sindri Sigurgeirsson. Valið hefur verið 600 manna handahófsúrtak kvenna á aldrinum 18-60 ára og kom þitt nafn upp í úrtakinu.

Það skiptir mjög miklu fyrir gildi rannsóknarinnar að fá svör sem allra flestra er lenda í úrtakinu. Það er einnig mikilvægt að aðeins sá sem fær rannsóknina senda, svari spurningalistanum. Öll svör eru jafnmikilvæg. Við framkvæmd rannsóknarinnar er í hvívetna farið að ákvæðum laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga (nr. 77, 23. maí 2000) og verður tryggt að ekki verður á nokkurn hátt unnt að rekja niðurstöður til einstakra þátttakenda. Könnunin hefur verið tilkynnt til Persónuverndar.

Við viljum biðja þig um að svara spurningalistanum og **setja í póst innan einnar viku frá móttöku hans eða í síðasta lagi 7.nóvember**. Meðfylgjandi er umslag sem þú getur látið ófrímerkt í póst. Ef þú hefur einhverjar spurningar varðandi listann eða útfyllingu hans er þér velkomið að hringja í Hafdís Önnu Bragadóttur, nemanda hjá Háskólanum á Bifröst í síma 690-7479 eða senda tölvupóst á hafdis.bragadottir@bifrost.is

Með ósk um jákvæð viðbrögð,
Fyrir hönd misserishóps,

Hafdís Anna Bragadóttir
Viðskiptanemi Háskólans á Bifröst.

1. Hverjar eru helstu ástæður fyrir búferlaflutningi þínum frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta?

---

2. Þegar þú tókst ákvörðun um að flytja frá höfuðborgarsvæðinu í annan landshluta, hversu miklu eða litlu máli skiptu eftirfarandi þættir? (Merktu í einn reit í hverjum lið)

	Mjög miklu máli	Frekar miklu máli	Frekar litlu máli	Mjög litlu máli
a) Gott umhverfi til að ala upp börn	☐	☐	☐	☐
b) Að góður leikskóli sé á svæðinu	☐	☐	☐	☐
c) Að góður grunnskóli sé á svæðinu	☐	☐	☐	☐
d) Að framhaldsskóli sé á svæðinu	☐	☐	☐	☐
e) Að staðbundið nám á háskólastigi sé á svæðinu	☐	☐	☐	☐
f) Fjölbreytt atvinnutækifæri	☐	☐	☐	☐
g) Lágur húsnæðiskostnaður	☐	☐	☐	☐
h) Nálægð við höfuðborgarsvæðið	☐	☐	☐	☐
i) Góðar samgöngur	☐	☐	☐	☐
j) Fjölbreytt mannlíf	☐	☐	☐	☐
k) Nálægð við íþróttir og tómstundir	☐	☐	☐	☐
l) Nálægð við náttúruna	☐	☐	☐	☐
m) Að búa þar sem glæpir eru fatíðir	☐	☐	☐	☐
n) Að búa í nálægð við ættingja	☐	☐	☐	☐
o) Að búa í nálægð við vini	☐	☐	☐	☐

3. Þegar þú tókst ákvörðun um að flytja af höfuðborgarsvæðinu, hefði komið til greina að þínu mati að flytja á Vesturland? (t.d. Akranes eða Borgarnes)

Nei (Svaraðu 3a.)

Já (Svaraðu 3b.)

3a. Ef nei, af hverju ekki? (Svaraðu næst spurningu 3c.)

3b. Ef já, af hverju? (Slepptu spurningu 3c. og svaraðu næst spurningu 4)

Áréttað skal að eingöngu þeir sem svöruðu spurningu 3 neitandi skulu svara spurningu 3c.

3c. Hversu miklu eða litlu máli skiptu eftirfarandi þættir við mat þitt á því að Vesturland kæmi ekki til greina sem búsetustaður? (Merktu í einn reit í hverjum lið)

	Mjög miklu máli	Frekar miklu máli	Frekar litlu máli	Mjög litlu máli
a) Stóriðja á vesturlandi	☐	☐	☐	☐
b) Slæmt veðurfar á vesturlandi	☐	☐	☐	☐
c) Einhæf atvinna á vesturlandi	☐	☐	☐	☐
d) Slæmt vegakerfi á vesturlandi	☐	☐	☐	☐
e) Gjaldtaka í Hvalfjarðargöngum	☐	☐	☐	☐
f) Fjarlægð frá ættingjum	☐	☐	☐	☐
g) Fjarlægð frá vinum	☐	☐	☐	☐
h) Verri laun á vesturlandi	☐	☐	☐	☐

Hér að lokum koma nokkrar spurningar um þinn persónulega bakgrunn. Það skal áréttað að niðurstöður könnunarinnar verða ekki persónugreinanlegar á neinn hátt.

4. Hvaða ert þú gömul?

- 18-29 ára
- 30-39 ára.
- 40-49 ára.
- 50-60 ára.

5. Hvað er pósthafið þitt? _____

6. Hverjir er hjúskaparstaða þín í dag?

- Einhleyp
- Ekkja
- Fráskilin
- Gift
- Í sambúð

7. Ert þú með börn yngri en 18 ára á framfæri?

- Já, hve mörg? _____
- Nei

8. Hvaða menntun hefur þú lokið (merktu við allt sem við á)

- Engri menntun
- Grunnskóla- eða gagnfræðipróf
- Landspróf
- Stúdentspróf
- Próf í iðngrein
- Styttra framhaldsnám (t.d. sjúkraliðanám, búfræðinám)
- Háskólanám (t.d. BSc, BA, B.Ed)
- Framhaldsnám á háskólastigi (meistaragraða, doktorsgráða eða sambærilegt nám)
- Önnur menntun, hvað? _____

9. Hver er staða þín á vinnumarkaði í dag?

- Er atvinnulaus
- Er frá vinnu vegna örorku
- Er frá vinnu tímabundið (t.d. fæðingarorlof, veikindi)
- Er heimavinnandi
- Er hætt að vinna vegna aldurs
- Er í vinnu
- Er í námi
- Annað _____

10. Í hvaða landshluta ertu að mestu leyti uppalin?

- Á Austurlandi
- Á Norðurlandi
- Á Suðurlandi
- Á Suðurnesjum
- Á Vestfjörðum
- Á Vesturlandi
- Á Höfuðborgarsvæði
- Erlendis

11. Sækir þú eða maki/sambýlismaður þinn vinnu á höfuðborgarsvæðinu?

(Merktu við allt sem við á)

- Já, ég sæki vinnu á höfuðborgarsvæðið
- Já, maki/sambýlismaður minn sækir vinnu á höfuðborgarsvæðið
- Nei, hvorki ég né maki/sambýlismaður minn sækjum vinnu á höfuðborgarsvæðið

12. Er eitthvað fleira sem þú vilt koma á framfæri varðandi þessa könnun?

Þá er könnuninni lokið. Við þökkum þér kærlega fyrir þátttökuna.

VIĐAUKI 3.

BAKGRUNNUR ÞÁTTAKENDA

Aldur	Fjöldi	Hlutfall
18-29 ára	64	35%
30-39 ára	60	33%
40-49 ára	37	20%
50-60 ára	23	13%
<i>Alls</i>	<i>184</i>	<i>100%</i>

Núverandi búseta / Póstnúmer

190 Vogar	16	9.14%
230 Reykjanesbær	18	10.29%
235 Reykjanesbær	9	5.14%
240 Grindavík	8	4.57%
245 Sandgerði	5	2.86%
250 Garður	4	2.29%
260 Reykjanesbær	15	8.57%
800 Selfoss	61	34.86%
801 Selfoss	3	1.71%
810 Hveragerði	19	10.86%
815 Þorlákshöfn	9	5.14%
820 Eyrabakki	4	2.29%
825 Stokkseyri	4	2.29%
<i>Alls</i>	<i>175</i>	<i>100.00%</i>

Menntun

	Fjöldi	Hlutfall
Engri menntun	1	0.54%
Grunnskóla- eða gagnfræðipróf	65	35.33%
Landspróf	1	0.54%
Stúdentspróf	33	17.93%
Próf í iðngrein	17	9.24%
Styttra framhaldsnám (t.d. sjúkraliðanám, búfræðinám)	15	8.15%
Háskólanám (t.d. BSc, BA, B.Ed)	34	18.48%
Framhaldsnám á háskólastigi (meistaragráða, doktorsgráða)	16	8.70%
Önnur menntun	2	1.09%
<i>Alls</i>	<i>184</i>	<i>100.00%</i>

Staða á vinnumarkaði

Er atvinnulaus	3	1.65%
Er frá vinnu vegna örorku	11	6.04%
Er frá vinnu tímabundið (t.d. fæðingarorlof, veikindi)	23	12.64%
Er heimavinnandi	8	4.40%
Er í vinnu	97	53.30%
Er í námi	16	8.79%
Annað	2	1.10%
Er í vinnu og námi	22	12.09%
<i>Alls</i>	<i>182</i>	<i>100.00%</i>

Hjúskaparstaða	Fjöldi	Hlutfall
Einhleyp	27	14.67%
Ekkja	1	0.54%
Fráskilin	10	5.43%
Gift	80	43.48%
Í sambúð	66	35.87%
<i>Alls</i>	<i>184</i>	<i>100.00%</i>

Fjöldi barna	Fjöldi	Hlutfall
Engin börn	51	27.72%
Já, eitt barn	51	27.72%
Já, tvö börn	56	30.43%
Já, þrjú börn	18	9.78%
Já, fjögur börn	6	3.26%
Já, fimm börn	2	1.09%
<i>Alls</i>	<i>184</i>	<i>100.00%</i>

Hvar þátttakendur eru að mest leyti uppaldir	Fjöldi	Hlutfall
Á Austurlandi	6	3.45%
Á Norðurlandi	17	9.77%
Á Suðurlandi	45	25.86%
Á Suðurnesjum	16	9.20%
Á Vestfjörðum	5	2.87%
Á Vesturlandi	5	2.87%
Á höfuðborgarsvæði	74	42.53%
Erlendis	6	3.45%
<i>Alls</i>	<i>174</i>	<i>100.00%</i>

Þeir sem sækja vinnu á höfuðborgarsvæðið	Fjöldi	Hlutfall
Já, ég sækí vinnu á höfuðborgarsvæðið	44	23.91%
Já, maki/sambýlismaður minn sækir vinnu á höfuðborgarsvæðið	56	30.43%
Nei, hvorki ég né maki/sambýlismaður minni sækjum vinnu á h.	82	44.57%
Svaraði ekki	2	1.09%
<i>Alls</i>	<i>184</i>	<i>100.00%</i>

VIÐAUKI 4.

FASTEIGNAVERÐ

Tafla 1

**Fasteignaverð á jaðarsvæðum
og í Reykjavík - Sérbyli**

Sérbyli - Verð á hvern fermetra í íslenskum krónum

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Reykjavík	94,864	100,005	111,625	127,508	184,128	211,527	238,451
Reykjanesbær	64,644	78,902	87,655	96,985	120,307	152,308	158,942
Akranes	63,559	68,742	80,766	89,238	105,022	139,545	158,698
Borgarbyggð	58,420	60,378	70,438	66,176	87,383	136,801	151,896
Árborg	60,008	69,588	83,851	92,026	115,394	155,799	159,656
Hveragerði	67,406	81,346	95,330	98,567	130,640	156,453	175,906

Sérbyli - Fermetraverð á jaðarsvæðum sem hlutfall af Reykjavík

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Reykjavík	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Reykjanesbær	68%	79%	79%	76%	65%	72%	67%
Akranes	67%	69%	72%	70%	57%	66%	67%
Borgarbyggð	62%	60%	63%	52%	47%	65%	64%
Árborg	63%	70%	75%	72%	63%	74%	67%
Hveragerði	71%	81%	85%	77%	71%	74%	74%

Tafla 2
Fasteignaverð á jaðarsvæðum
og í Reykjavík - Fjölbýli
Fjölbýli - Verð á hvern fermetra í íslenskum krónum

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Reykjavík	111,416	115,665	129,835	146,655	192,323	213,920	239,708
Reykjanesbær	72,583	83,274	93,888	98,990	111,348	142,499	155,953
Akranes	70,718	73,886	85,834	95,234	109,697	142,601	152,656
Borgarbyggð	60,379	70,966	85,392	86,644	96,531	140,514	165,731
Árborg	81,504	92,779	100,044	103,719	131,957	167,874	171,201
Hveragerði					136,065	147,928	169,961

Fjölbýli - Fermetraverð á jaðarsvæðum sem hlutfall af Reykjavík

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Reykjavík	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Reykjanesbær	65%	72%	72%	67%	58%	67%	65%
Akranes	63%	64%	66%	65%	57%	67%	64%
Borgarbyggð	54%	61%	66%	59%	50%	66%	69%
Árborg	73%	80%	77%	71%	69%	78%	71%
Hveragerði					71%	69%	71%

Misserisverkefni eru sjálfstæð hópverkefni sem reyna á mun fleiri þætti en vonjuleg vikuleg verkefni. Sérstök einkunn er gefin fyrir misserisverkefnin og kemur hún fram sem sjálfstætt námssvið á prófskírteinum. Gert er ráð fyrir að hvert misserisverkefni krefjist þriggja vikna vinnu nemenda. Fyrstu tvær vikurnar fara í vinnslu verkefnisins en sú þriðja í málsvarnir og endurbætur.

Tilgangur misserisverkefna er margþættur. Þau veita nemendum tækifæri til að dýpka skilning sinn á afmörkuðu sviði og öðlast þannig meiri sérfræðipækkingu en ella. Oft eru misserisverkefni unnin í nánum tengslum við fyrirtæki og stofnanir og veita þannig innsýn í viðfangsefni og vandamál atvinnulífsins.

Þau undirstrika hvernig hægt er að nota námsefnið til grundvallar við að skoða, skýra og koma með ábendingar eða tillögur til úrbóta. Þau gefa kost á að læra af aðstæðum og aðilum í atvinnulífinu og dýpka skilning á námsefninu. Síðast en ekki síst gegna misserisverkefnin mikilvægu hlutverki við að þjálfa nemendur í að beita viðurkenndum vísindalegum aðferðum við rannsókn eða lausn hagnýtra og fræðilegra viðfangsefna.